

LIPE ORA SIRIMU

Pe Wendo Ombá Mele Kirasini Jono Ou Lipe Ora Sirimu Bokumu

Bokumunge Ungu Pulu Mare

I bokumu ye Jonone torumu (1:1,4,9, 22:8). Nakolo Jono temonje? Yambo aisilini pilkulie 'I ye Jono yu Yesusini "Nanga kongonomo tenjipai." nimbe lipé mundurumu yemanga ye Jono.' ningu pilimele (Mateyu 10:2). Aku liemo Temane Peangamo kinie pepá yepoko kinie i bokumu kinie ye telumuni torumu.

Jonone i bokumu torumunge ungu pulu te i sipe: Romo ye paa aili kumbine Sisamone nimbendo: "Pulu ye te molio kene nokolio yambomane pali na kapi ningu popo tangi." nimbe ungu te nimbe panjirimu. Nakolo Juda yamboma kinie Kirasinge yamboma kinie enenga Pulu Ye telu mindi 'Pulu Yemo' ningu popo toko kapi ningu imbi ambolko ola linjiringimunge "Sisamo paa naa popo tomolo. Molo." niringi. Kirasinge yambomane "Molo." niringimunge Romo gapomanomone enenga yambo aisili mindili sipe ka sipe ene tepa kenjirimu. Jono kepe nomuna kolea kanga te lerimu akuna ka sipe panjirimu. Akuna pepalie i bokumu torumu (1:9).

Jonone pepá torumu unguma yuyu konopuni pilipalie naa torumu. Yesusini yu lipé ora sirimu uluma kanopalie pepá torumu (1:10-11). Kanu ulu kanorumumanga ulu mare olio naa molamili ou sike kamu wendo orumunje, naa pilimolo. Ulu mare sike pe wendo ombánje (1:1). Nakolo ulu mare kinie mele mare kinie kanorumu akuma sike melema molonje. Ungu ikuma perimu. Ungu paa aisili ungu iku torumu, akumanga ungu pulumu yambo marene ungu aisili kerepali nilimele.

Kurumanga nomi Setene yu sike tondolo pulimo nakolo yunge tondolomo manie purumu pumbe; Pulu Yemonga Sipisipi Walomonga tondolo olandopamo sike paa pelemo pembamo. Pulu Yemonga opa touma wendo onge, umbuni mare sike wendo ombá nakolo Yesusi sike walse omba Setene kamu kamu topa manie mundupe yunge yamboma lipé memba pumbela, yu kinie pea kamu

molopo konjmulú. ‘Akumu pilkulie Kirasinge yamboma Yesusi tondolo munduku ambolko molko, ungu talo pea naa pilku, ungu sikemo munduku naa kelko, taka lelko molangi.’ nimbe pepá torumu. Ungu mare i siku kanoko pilieni: 2:10, 3:10; 2:13, 6:9; 2:14-15.

Pulu Yemo Yesusitolo kapi ningu eltenga imbi ambolko ola linjiringi ungu aisili molemola. Umbu Unguna topele tomolondo pererimulu nakolo ungu paa peangama. Paa kanokolie aku sikula elte kapi ningu imbi ambolko ola linjeyo! I unguma kanangi: 4:8,11, 5:9-10,12,13 ekendo, 7:10,12, 11:15,17-18, 12:10-12, 15:3-4, 16:5,7, 19:1,5-7.

Ungu pulu pokore boku ambolkonomonga alsena anjukundu “24. laip”, “44.3. Pulu Yemonga Sipsip Walomo” molemo.

Ya ungu pulumu pora nikimu.

1 ¹Pe wendo ombá mele Pulu Yemone ‘Yunge kendemande yamboma piliengi!’ nimbe Yesusi Kirasi lipe ora sirimu mele inie molemo. ‘Olio piliemili.’ nimbe Yesusi Kirasi yuni yunge angellomo na yunge kendemande ye Jono molorunduna lipe mundurumu. ²Nane kanorundu mele pali nimbu para sikiru. Pulu Yemonga unguma kinie, Yesusi Kirasini “Pulu Yemone nilimo unguma sike unguma.” nilimo mele kinie, lipu ora sikiru.

³Pe wendo ombá mele i bokuna nimbe silimo yamboma pilku molangi mele kanoko ningu singí yamboma kinie, bokuna molemo unguma konopuna monjiku pilimele yamboma kinie ene malo. Nambemuna, ulu wendo ombá nilimoma nondopa wendo ombámonga kanu yamboma ene malo.

⁴Ene kolea Esia propinji Kirasinge yambo talape yepoko pakara molemelena na Jonone i pepámo topo sikiru.

We kondo kololi ulu pulumu kinie konopu pe nili ulu pulumu kinie ene kinie pepili. Ou molorumu, kinié molemo, pe ombá Pulu Yemone aku ulu pulutolo sipili. Kanu yemo molopa koleama nokolemo koleana wendo olemele mini yepoko pakarane aku ulu pulutolo siengila. ⁵Yesusi Kirasi, Pulu Yemonga unguma kolo naa topa sumbi sipe nimbe silimo yemo, yambo kololime lomboroko ola molonge yambomanga yu kumbi lepa lomboropa ola molorumu yemo, ma koleana pali molemele ye nomi ailimenga ye nomimu molopa nokolemo ye nomi paa ailimu, yuni aku ulu pulutolo ene sipilila.

Olio konopu monjilimo yemo, yuni yunge meme ‘olionga’ nimbe ondo lenjirimu mememone olionga ulu pulu kerime ‘Manie pupili.’ nimbe kulu tonjipe, ⁶‘Yunge Lapa Pulu Yemonga kongonomo tenjengi.’ nimbe ‘Olio yu kinie melema nokopo molopo, Pulu Yemo popo tonjili yamboma molangi.’ nirimu yemo, yunge imbimu taki taki paa ola molopa, yamboma nokomba tondolomo yu kinie kamu kamu pepa mindi pupili. Aku sipe wendo opili.

7 Kaname! Yu kupena molopa ombá tepe molemo.

Ombá kinie yambomane pali enenga mongone kanonge.

Yu toko konjiringi yambomane kanongela.

Yu ombá kinie

ma koleana yamboma pali kola aili teko tenge.

Sike aku sipe wendo ombá.

Aku sipe wendo ombá.

8 Tondoloma pali yu kinie pelemo Pulu Ye Ailimuni nimbendo: “Na ou kumbi lepo molorundu pe akilipu molombo yemo.” nikimu. Kanu Yemo yu kinié molemo mele ou molorumu, pe ombá yemo.

9 Na enenga angenu Jono, ene kinie olio Yesusinge yamboma molemolomonga mindili nombo umbuni melemolo. Mindili molo umbuni te wendo olemo kinie ‘Olio mindilime we namili.’ nimbu tondolo mundupu molopo, olio Pulu Yemo ye nomi kingimu molopa nokolemo talapena melemolo yamboma. Na Pulu Yemonga unguma yamboma nimbu sipu, Yesusinge temanemo topo siliomonga na ka siku nomu kusana sukundu ma kanga lemo akumu ‘Kolea Patemosi’ nilimele akuna ka siku mengo oringi molio. 10 Ailimunge wale te wendo orumu kinie Mini Kake Telimuni na molorunduna omba na ambolorumu kinie nanga bulkundu ungu tondolo te, biyukele mele, pilirindu. 11 Aku ungu nirimumuni nimbendo: “Nu mongone kanoni mele pepána tokolie Kirasinge talape yepoko pakara, Epesasi kinie Simena kinie Pekamame kinie Tayataira kinie Sadisi kinie Pilladepia kinie LLadosia kinie, aku taonomanga Kirasinge yambo talape molemelemanga pepá toko mundeni.” nirimu.

12 ‘Naene nikimunje?’ nimbu bulkundu topele topo kanorundu kinie kou gollone teli tepe llame yepoko pakara lerimu kanorundu. 13 Kanu llamema lerimu suku singine ye te angilirimu, yu mana ye none teli te, yu ye nomi telemele mele wale pakoli sulu te pakopa kimbu aki topa, kou gollone teli kako te luwine torumu. 14 Yunge pengemo kinie penge indi pali paa kake telimu, yu kongi sipisipimenga indi kinie kalopera kinie akutolo kake telemo mele terimu. Yunge mongotolo tepe mele tondolo pa terimu. 15 Yunge kimbutolo kou kopa tepena kalemele kinie tondolo pa telemo mele pa terimu. Yunge ungumu no topa ungu nilimo mele ungu nirimu. 16 Yunge ki umbukundu kombukandipi yepoko pakara ambolorumu. Opa teli lou pulse ekendo ekendo pea ne nolimu yunge kerena perimu. Enane tondolo mongo takele telemo mele yunge kumbikeremo aku sipe none terimu.

17 Nane yu kanorundu kinie na yambo kololi none telimu yunge kumbikerena sumbi sipu tamalu perindu. Kanu kinie yuni yunge ki umbukundu na ambolopalie nimbendo: “Nu pipili naa koloi. Na Kumbinemo Pe Akilipemo. 18 Na Konde Mololimu. Ou sike kolorundu

nakolo kinié na kamu konde molopo mindi pulimu molio kanumu. Na kololi ulu pulumu kinie kololi yambomanga koleamotolonga kimu ambolio.

¹⁹“Akumunge nu kanokono mele temanema pepána tani. Ulu kinié wendo olemoma kinie pe wendo ombá uluma kinie pepána tani.

²⁰Kombukandipi yepoko pakara kinie kou gollone teli tepe llame yepoko pakara kinie kanonu akuma ungu iku mele akumanga ungu pulumu i sipe: Kombukandipi yepoko pakara nanga ki umbukundu ambolondu akuma na Kirasinge yambo talape yepoko pakaranga angelloma; tepe llame yepoko pakara akuma Kirasinge yambo talape yepoko pakara.”
 nirimu.

2 ¹“Aku yemone aku nimbelle pe nando nimbendo:”

“Epesasi taono Kirasinge yambo talapemonga angellomondo pepá toko i siku ningu munduyo:

“Ye kombukandipi yepoko pakara ki umbukundu ambolopa, kou gollone teli tepe llame yepoko pakara lemona andolemo yemone ‘yundu nieni.’ nimbu, nimbu mundukuru: ²Nuni teleno mele pali na kanolio. Kongonomo tondolo munduku teko, umbunime wendo olemo kinie munduku naa kelko tondolo munduku molemele mele kanolio. Ulu pulu keru telemele yema kanoko paa keru kanoko teluna andoko naa molemele mele kanoliola. Ye marene “Olio Yesusini lipe mundurumu yema molemolo.” nilimele nakolo kolo tolemele yema nuni ‘Sikenje.’ ningu apuruku pilku kanokolie ‘Ene kolo tokomele.’ ningu kanoleno mele kanolio. ³Nanga imbimu ambolenomonga yambomane nu teko kenjilimele nakolo nu kanu umbunime we mengo nanga kongonomo siye naa koleno akumu na kanolio.

⁴“Akumu peanga nakolo nane nu kinie ungu te pelemomo niemo:

Nuni ou pulu monjiku na monjiku pilkulie paa konopu monjirinu mele kinié aku siku na konopu naa monjilino. ⁵Ou pulu pulu na konopu monjiku nanga ungumu ambolorunu nakolo kinié siye telemo mele pilku konopu alowa teko, ou terinu mele pilku altoko aku siku teani. Molo aku naa tenu liemo nu molonine ombolie nunge tepe llamemo lemo koleana wendo limbu. ⁶Nakolo ulu peanga te telenomone nu lipe taponjilimo: Nu ye Nikollasi lombili pulimele yambomane telemele uluma paa kanoko keru kanoleno. Nane kepe Nikollasinge talape yambomane telemele uluma kanopo keru kanoliola.

⁷“Yambo te komu angilimbemone Mini Kake Telimuni Kirasinge yambo talapemando nimbe sikimu ungumu pilipili. Yambo te enge nimbe opa toumu kamu topa manie mundumbemo ‘Alieli molopa mindi puli ulu pulumu pelemo unjumunge mongoma nopili.’ nimbú. Aku unjumu Pulu Yemonga poniena angilimo.” ningu pepá toko Epesasi yambomanga nokolemo angellomo sieni.”
 nirimu.

⁸“Simena taono Kirasinge yambo talapemonga angellomondo i siku pepá toko mundeni: “I ungu tokoromo ou kumbi lepa molorumu pe akilipe molomba yemonga unguumu. Ou kolorumu pe lomboropa ola molorumu we molemo akumuni i unguumu nimbe mundupelie nimbendo:

⁹“Ene mindili nongo koropa pupili molemele mele kanolio. [Sike kangikundu koropa pupili molemele nakolo konopukundu kamakoma molemele.] Yambo marene ‘Juda yamboma molemolo.’ nilimelemanenenga ungu taka tonjiku ungu bulkundu ninjilimele mele kanolio. Kanu yamboma paa sike Juda yamboma molo. Ene [kurumanga nomi] Setenenga talapena molemele yamboma. ¹⁰Ene mindili nonge mele pilku mini wale naa mundengi. Depelemone ene yambomanga mare ‘Na munduku keleangi.’ nimbe ka ulkena panjimbe kinie wale rureponga talo ene mindili nonge. Pe na munduku naa kelko nanga yamboma molkolie kamu kolongi liemo nane ‘Ene mele kaloli siembo.’ nimbu alieli molko konjiku mindi pungí ulu pulumu simbu.

¹¹“Yambo te komu angilimbemone Mini Kake Telimuni Kirasinge yambo talapemando nimbe sikimu unguumu pilipili. Enge nimbe opa toumu kamu topa manie mundumbe yambomo ‘Yamboma wale talo siku kolangi.’ nimbú kinie yu kinie ulu te paa naa pemba.” ningu pepá toko Simena yambomanga nokolemo angellomo sieni.” [nirimu.]

¹²“Pekamame taono Kirasinge yambo talapemonga angellomondo i siku pepá toko mundeni: “I unguma opa teli lou pulse ekendo ekendo ne molemomo nosipe molemo yemonga unguumu topo mundukuru: ¹³“Nu moleno koleamo na pilkiru. Nu Setene ye nomi kingi molopa nokolemo koleana moleno. Nakolo na ambolko konjiku, na monjiku pilirinu mele ‘Naa piliembo.’ ningu na munduku naa kelerinu. Nanga unguma pipili naa kolopa yamboma nimbe sirimu ye Andipasi enenga kolea Simena, Setene akuna nokopa molemo kolea kanuna toko konjiringi wale kinie kepe na munduku naa kelko ‘Kirasi yu ailimu molo.’ ni naa nirinu. ¹⁴Nakolo nane nu kinie kanopo keru kanolio ungu mare pelemo, akuma i sipe: Nuni na Kirasinge yambo nokoleno talapemonga ye mare Bellamene mane sirimu mele tondolo munduku pilku molemele. Bellamene ye nomi kingi Bellake mane sirimu mele i sipe: “Nuni ‘Isirele yamboma molko kenjengi!’ ningu ene kondi toko, we melema ‘Olionga pulu yema.’ ningu popo toko kalemele langime nongo, wa ulu kerinele tenge mele aulke te liku ora sieni.” nirimu. ¹⁵Aku sikula nu kinie molemele yambo mare ye Nikollasi lombili pulimele yamboma unguma pilku limele mele aku siku unguma pilku likulie teko kenjiku molemele. ¹⁶Akumunge nu akumu kanoko keru kanoko konopu alowa teani. Naa tenu liemo nane nu molonine ombo nanga opa teli lou pulse kerena pelemomone nu kinie ombo opa tembo.

¹⁷“Yambo te komu angilimbemone Mini Kake Telimuni Kirasinge yambo talapemando nimbe sikimu unguumu pilipili. Yambo te enge nimbe

opa toumu kamu topa manie mundumbe yambomo nane langi mena lopi tepa lemomo simbu. Kou kake teli te, akumunge imbi konde te tombo molombamo, yambo te paa manda naa kanopa imbi simbe, kou simbu limbe yambomo mindi kanu imbi tombomo kanopa imbi simbe.” ningu pepá toko Pekamame yambomanga nokolemo angellomo sieni.” ¹⁸ nirimu.

¹⁸“Tayataira taono Kirasinge yambo talapemonga angellomondo pepá toko munduku i siku nieni:

“I unguma Pulu Yemonga Malo, tepe nolemo mele yunge mongomo tondolo pa tepa, kapa konde kariyápa mele mini mana telemo mele aku sipe kimbu pa telemo ye akumunge unguma. ¹⁹Nu ulu telenoma kanolio. Nu konopu monjiku, na monjiku pilku, nanga kongono tenjiku, umbunime wendo olemo kinie tondolo munduku molko, nu ou terinu mele maniendopa, kinié teleno mele olandopa, akumu nane kanolio.

²⁰“Aku sike nakolo nane nu kanopo keru kanolio mele i sipe: Kolo topa “Pulu Yemonga ungu umbu tonjilimoma pilipu nimbu silio.” nilimo ambo Jesepele, yuni nanga kendemande yamboma kondi topa mane sipelie nimbendo: “Wa ulu kerinele teko, we melemando ‘Olionga pulu yema.’ ningu popo toko langi kalemele langime nonge kinie papu.” nilimo kanu ambomo iri toko “Pui.” naa ningu we molopili siye koleno. ²¹‘Yu wapura tolemo mele kanopa keru kanopa konopu alowa tepili.’ nimbu wale mare we molorundu nakolo yu ‘Konopu alowa naa tembo.’ nimbe tepa kenjirimu mele we tepa molemo. ²²Akumunge nane ‘Yu kuru aili tepa topili.’ nimbú. Yu pea wa ulu kerinele telemele yema yuni ulu telemoma kanoko keru naa kanoko konopu alowa naa tengi liemo ‘Mindili aili teko nangi.’ nimbula. ²³Yunge ambolangoma paa topo konjimbula. Aku tembo kinie na Kirasinge talape yambomane kanokolie, ‘Nanga yambomane konopuna pilimele mele kepe ulu te tengendo konopu monjilimele mele kepe nane apurupe kanopalie, enenga ulu telemelemanga yu mele mele mele kalomba.’ ningu pilingí.

²⁴“Ene na Kirasinge yambo mare Tayataira taonona molko, kanu ambomonga ungu nilimoma yambo marene “Aku unguma Setenenga ungu tondoloma.” nilimele aku unguma naa pilku limele yambomando ungu te nimbú tekero. Umbuni te pea ‘ene meangi.’ naa nimbú. I telu mindi niembo: ²⁵Ene mele ambolkomelema tondolo munduku ambolko molangi na wambo.

²⁶“Yambo te enge nimbe opa toumu kamu topa manie mundupe, nane “Tei.” nilio unguma pilipe tepa molopili walemo pora nimbé kinie nane aku temba yambomo ‘Yambo talapema nokopili.’ nimbu namba simbu.

²⁷Tarane na ‘Yamboma nokambo.’ nimbe namba sirimu mele yambo kanumu simbu kinie

yuni kanu yambo talapema
tondolo mundupe nokomba.

Mane telemele mingime
 kopene tondolo toko nurupulu tolemele mele
 yuni aku sipe enge nimbe nokomba.

²⁸Kombukandipi kolea tangombando ipulueli ou angilimo akumu kepe yu simbu. ²⁹Yambo te komu angilimbemone Mini Kake Telimuni Kirasinge yambo talapemando nimbe sikimu ungumu pilipili.” ningu pepá toko Tayataira yambomanga nokolemo angellomo sieni.” _{nirimu.}

3 ¹“Sadisi Taono Kirasinge yambo talapemonga angellomondo i siku pepá toko mundeni:

“Pulu Yemonga mini yepoko pakara kinie kombukandipi yepoko pakara kinie ambolopa molemo yemone ‘Pepá toko mundeni.’ nimbu, nimbu sikiru. Yuni nimbendo:

“Nane nu uluma teleno mele pilipu kanolio. Yambomane ‘Nu konde moleno.’ nilimele nakolo nu kolko pora sirinu. ²Nu uru naa peli makilku ola moloi. Ulu peanga wallo kolte telenoma ‘kamu manie naa pupili.’ ningu aku uluma tondolo munduku altoko tei. Nuni teleno uluma nane kanolio kinie nanga Pulu Yemone kanopa peanga kanolemo uluma aku sipu mele naa kanolio kene aku tei. ³Aku kene ungu ou pilku lirinun unguuma altoko konopu kimbu siku pilku, pilku liku tenge panjiku konopu alowa tei. Molo altoko nu makilku ola naa molonu liemo na wa noli ye te olemo mele kiyongo nimbu nu molonine ombó. Ombó enamo nu naa pilku molani ombó.

⁴“Aku nakolo nunge kolea Sadisi yambomanga mare enenga mulu wambalemanga ‘kalaro naa molopili.’ niringi. Ene kanopo peanga kanolio uluma teko molemelemonga mulu wambale kake telime simbu pakoko na pea tapu topo molomolo. ⁵⁻⁶Yambo te enge nimbe opa toumu kamu topa manie mundumbe yambomo ene mulu wambale kake telime simbu pakonge mele aku sipe yu mulu wambale kake telimu simbu pakopa molombala, kanu yambomonga imbimu konde molko mindi pungí yambomanga imbime molemo bokuna pe pe kepe paa kulu naa tonjambu. Tara kinie yunge angelloma kinie enenga kumbikerena yunge imbimu lepo ‘Nanga yambomo.’ nimbú lemo. Yambo te komu angilimbemone Mini Kake Telimuni Kirasinge yambo talapemando nimbe sikimu ungumu piliengi!” ningu pepá toko Sadisi yamboma nokolemo angellomo sieni.” _{nirimu.}

⁷“Pilladepia taono Kirasinge yambo talapemonga angellomondo i siku pepá toko munduku nieni:

“Ye paa sike kake tepa, ulu pulu sikemo yu kinie pepa, ou ye nomi kingi Depisini yunge yamboma nokopa ‘Pai.’ nirimu kinie puku, ‘Kongono i siku teai.’ nirimu kinie teringi tondolomo yu kinie perimu mele kanu yemo aku sipe tondolo pepili yunge talape yamboma nokopa yuni kune wendo limo kinie yambo tene manda lloko naa tolemo, lloko tolemo kinie

yambo tene manda ki naa limo, kanu yemone ungu te nimbe mundupelie nimbendo:

⁸“Nane nu uluma teleno mele pilipu kanolio. Kána! Nu molenona ombo kune te wendo lindu kanumu yambo tene manda pipi naa simbe. Kanolio kinie nunge enge wallo kolte mindi pelemo nakolo nanga ungumu munduku naa kelko, nanga imbimu teko naa kenjiku ‘Yu naa pilio.’ naa nilino. ⁹Yambo mare “Juda yamboma molemolo.” nilimele nakolo kolo tolemele. Ene Juda yamboma molo, ene [kurumanga nomi] Setenenga talape molemele yambo kanuma ‘Nunge kumbikerena ongo tamalu pekolie ‘Nane nu sike konopu monjilimo.’ niengi.’ nimbú. ¹⁰Nane ‘Nu enge ningu nanga unguma munduku naa kelei.’ nilio mele teko molenomonga ulu umbunime koleamanga pali wendo ombá kinie nane nu lipu taponjimu. ‘Mana yamboma enge ningu molemelenje.’ nimbe kanombando umbuni kanuma wendo ombá.

¹¹“Na nondopo ombó tekero kene nu amboleno melema tondolo munduku ambolko molooyo. Nunge mele kaloli nosinjiliomo ‘yambo tene lupe naa lipili.’ ningu aku siku teko molooyo. ¹²Enge nimbe opa toumu kamu topa manie mundumbe yambomo nanga Pulu Yemonga ulke tembelemonga ulke simu mele ‘angilipili.’ nimbú. Kanu kinie yu altopo ulkemo mundupe kelepa penando manda naa pumbe. Nanga Pulu Yemonga imbimu kinie, nanga Pulu Yemone kolea aili Jerusalemme konde temba Pulu Yemo molemo mulu koleana lepa manie ombámonga imbimu kinie, nanga imbi kondemo kepe, aku imbi poko nane yunge mambelena imbi topo monjimu. ¹³Yambo te komu angilimbemone Mini Kake Telimuni Kirasinge yambo talapemando nimbe sikimu ungumu piliengi!” ningu pepá toko Pilladepia yamboma nokolemo angellomo sieni.” [nirimu.]

¹⁴“LLadosia taono Kirasinge yambo talapemonga angellomondo pepá toko munduku i siku nieni:

“Ungu i pepána tokoroma ungu sikema mindi pelemo yemo, Pulu Yemonga unguma kolo naa topo sumbi sipu mindi nimbu silio yemo, Pulu Yemone mele terimumanga pali pulumu, melemanga pali nokolemo ye nomi olandopamo, akumuni i unguma nimbe mundukumu.

¹⁵“Ulu telenoma pali nane pilipu kanolio. Nu tondolo mondo naa topa, tondolo mulu mulu naa nimbe, suku singine mele moleno kanolio. ‘Nu kamu mondo topili molenanje papu. Molo nu kamu mulu mulu nipili molenanje papula.’ konopu lekero. ¹⁶Nakolo nu tondolo mondo naa topa, tondolo mulu mulu naa nimbe, kume kume lepili molenomonga nane nu meku topo ele tembo tekero. ¹⁷Nuni ninindu:

‘Kou mone kinie mele aisili
nosipu molopo kamako molio.
Melte molo naa tolemo.’

nilino nakolo koropa pupili mindili nongo molko kenjiku, melte naa panjiku we we molko, mongotolo keru lepili kolea naa kanoko moleno mele nu nunu 'Molopo kenjikiru.' ningu naa pilino. Yambomane yambo koropama kondo kolemele mele nu aku siku moleno. ¹⁸Tekolie molko konjini mele nimbu siembo: 'Kamako leambo.' ningu kou gollo tepena kamu kalopa kake teli nosiliomo topo toko liku, 'We we naa andopo molambo. Pipili naa tepili.' ningu mulu wambale kake nosilioma pakani topo toko liku, 'Kolea kanambo.' ningu mongona kanjini maratene nosiliomo topo toko lien.

¹⁹"Yambo konopu monjilioma 'Molko konjengi.' nimbu mane sipu iri tolio kene nu konopu liku mundukulie teko kenjilino mele kanoko keru kanoko munduku kelko konopu alowa teai! ²⁰Kána! "Na sukundu wamboye?" nimbu kerepuluna walsipu angilio. Yambo te nanga ungumu pilipe imbi sipelie "Sukundu oi." nimu liemo na sukundu ombo yu kinie pea tapu topo molopolo, na pea ga nombo molombolo.

²¹"Ou na enge nimbu opa toumu topo manie mundurundu kinie Tara ye nomi kingi molopa kolea nokopa molorumu polona pupu pea molorumbulu molembolo mele aku sipe enge nimbe opa toumu kamu topa manie mundumbe yambomo na ye nomi kingi molopo koleama nokopo molio polona "Pea nokopo molambili oi." nimbú. ²²Yambo te komu angilimbemone Mini Kake Telimuni Kirasinge yambo talapemando nimbe sikimu ungumu piliengi!" ningu pepá toko LLadosia yamboma nokolemo angellomo sieni." _{nimbe kanu yemone nando} nirimu.

4 ¹Aku unguma pilipu pora sipulie pe kanorundu kinie mulu koleana ulke nangapemo topa lerimu kanorundu. Kanu kinie ungu ou pilirindu kinie biyukele mele ungu nirimu akumuni nimbendo: "Pe wendo ombá uluma nane nu lipu ora siembo inie olando oi." nirimu. ²Aku nirimu kinie walsikale na molorunduna Mini Kake Telimu omba na ambolorumuna kanorundu kinie mulu koleana ye nomi kingimu molopa koleama nokolemo polo te lerimu, akuna ye te molorumu. ³Akuna ola molorumu yemo i sipe mele molorumu. Kou mone olandopa pulimo kou jasipa kinie kou kondoli konillianetolo pa telemo mele yu aku sipe pa terimu. Kou mone olandopa pulimo kou kondili nili emera pa telemo mele mulúna wambiye te kolombe kaweya melemo aku sipe ye nomi kingimunge polomo lipe makaye tenjipe kanu kou emera mele tondolo pa tepa lerimu.

⁴Kanu ye nomi kingimunge polona ye nomi kingimenga polo wane paono po nosiku makaye teringi, aku polomanga ola ye nomi wane paono po moloringi. Ene wale pakoli kake telime pakoko, ye nomi kingime wanie kou gollone telime pakolemele mele wanie pakoko moloringi. ⁵Ye nomi kingimunge polona kariapá tepa, ungu tondolo mundupe nimbe, mulú torumu. Polomonga kumbine kiye yepoko pakara norumu, akuma

Pulu Yemonga Mini yepoko pakara. ⁶Polomonga kumbine nomu kusa molorumu akumu gallási none tepa paa kake terimu.

Mele kise konde mololime kolea ai suku singine ye nomi kingimunge polomonga makaye teko moloringi, aku melemanga bulkundu olkondo pali mongo aisili angilirimu. ⁷Aku melemanga te lopa posi llayono melemo, te kongi kao melemo, te yunge kumbikeremo yambo melemo, te muluna mangopa andolemo kera iliaka melemo aku siku mele moloringi. ⁸Konde mololi mele kise aku poko enenga yu mele mele pou talo pakara nimbe angilipe, mongo paa aisili kangimenga angilipe, poumanga pea olakondo kepe maniekondo kepe angilirimu. Ipulueli tangoli ene múlu naa pilku taki taki ningindu:

“Pulu Ye Olandopa Molopa Enge Nilimu

yu paa kake telimu,

yu paa kake telimu,

yu paa kake telimu,

ou molorumu, kinié molemo, pe ombá yemo.”

ningu molemele. ⁹Ye nomi kingimunge polomonga molemo ye, alieli molopa mindi pulimo pumbe yemo yu konde mololi mele kisene taki taki kapi ningu imbi ambolko ola linjiku “Ange.” nilimele kinie ¹⁰ye nomi wane paono po ene ne ye polona molemomonga kumbikerena manie puku tamalu peko, kanu ye alieli konde molopa mindi pulimo pumbe yemo kapi ningu imbi ambolko ola linjiku, enenga ye nomi kingi pakolemele wanie mele pakolemelema wendo liku yunge kumbikerena manie nosikulie ningindu:

¹¹“Olionga Ailimu, olionga Pulu Yemo,

melema pali nuni wengenjiku terinu.

Nunu konopuni pilkulie nunge engemone

melema terinu kinie wendo oringi,

nunge engemone melema kinie

wendo wendo ongo molemele, akumunge

yambomane pali

“Nu Ye Ailimuni teleno mele paa teleno.” ningu

“Ange.” ningu

“Nunge imbimu paa ola molemo.

Nu ye nomi paa ailimu molko

melema pali nokoleno nokoni tondolomo

pelemo yemo.” ningu

nu aku siku kapi ningu molonge kinie papu.”

nilimele.

5 ¹Pe na kanorundu kinie ye nomi kingimunge polona molorumu yemo yunge ki umbukundu boku panga teli te lerimu kanorundu, akumunge olakondo maniekondo pea imbi mare molopa, wale yepoko

pakara wakaye lelko tambu siringi. ²Kanorundu kinie angello enge nili te molorumu kanumuni tondolo ru nimbelie nimbendo: “Yambo nae molopa konjilimomone boku wakaye lelko tambu siringime manda wendo limbeye?” nirimu. ³Nakolo mulu koleana kepe mana kepe mana sukundu kepe yambo tene manda wendo lipe, sukundu imbi molorumuma manda kanomba yambo te molopa paa konjilimo yambo te naa molorumu. ⁴Kanu kinie yambo molopa konjipelie manda bokumu wendo lipe kanomba yambo te naa molorumumunge kanopolie na kola aisili terindu. ⁵Kanu kinie ye nomi wane paono po moloringimenga tene nando nimbendo: “Kola naa téa! Pilie! Juda Talapemonga Lopa Posi L Layono, ye nomi kingi Depisini kalopa lirimu yemo, yuni enge nimbe opa toumu [kamu] topa manie mundurumu. Ye akumu molopa paa konjilimomone boku wakaye leli yepoko pakara manda wendo lipe sukundu kanomba.” nirimu.

⁶Kanu kinie na kanorundu kinie Kongi Sipisipi Walo te [angilirimu] kanorundu. Yu kongi sipisipi toko konjiku nosilimele mele yu aku sipe molopa, yu ye nomi kingi polona ai suku singine angilirimu. Mele konde mololi kise kinie ye nomi wane paono po kinie yu liku sukundu munduku ene molko makaye teringi. Yunge pengena ola kongi kao ungu mele yepoko pakara wendo omba angilipe, mongo yepoko pakara angilirimu, kanu mongoma Pulu Yemo yunge mini yepoko pakara yuni ma koleamanga pali lipe mundurumu akuma. ⁷Kanu Kongi Sipisipi Walomo yu omba ye nomi kingi polona molorumu yemonga ki umbukundu lerimu bokumu lirimu. ⁸Lirimu kinie mele konde mololi kise kinie ye nomi wane paono po kinie yunge kumbikerena manie puku tamalu peringi. Ene yu mele mele gita mele mare ambolko, pellete kou gollone teli, akuna paura kalingi kinie mune paa torumu pauramo peko lepili amboloringi. Aku paurama Pulu Yemonga yambomanga pali Pulu Yemo popo toko mawa telemele unguma. ⁹Enene konana konde te ningulie ningindu:

“Nu toringi kinie
 yambo ungu lupe lupe lelime kinie,
 kangi lupe lupe angililime kinie,
 talape lupe lupema kinie,
 kolea lupe lupe molemelema kinie,
 nunge mememone
 Pulu Yemo kinie tapu toko molonge aulkemo
 akisinjirinu akumunge
 nuni boku manda liku wakaye lelime wendo lini.

¹⁰Nuni ‘Kanu yamboma olionga Pulu Yemonga kongonomo tenjengi!’ ningu
 ‘Pulu Yemonga popo tonjili yambo
 Pulu Yemo enenga ye nomi kingimu molopa

ene nokomba yambo talapemo molangi!
 ningu terinu, akumunge
 ene ye nomi kingime molko
 ma koleana melema nokoko molonge.”

niringi.

¹¹Pe kelepō kanorundu kinie angello paa aisili ungu niringi unguma pilirindu. Angelloma kambu tolemelkanje tausini kelepō olandopa tausini nimbu, millioŋo kelepō olandopa millioŋo nilimelka. Akuma ye nomi kingi polomo kinie mele konde mololi kise kinie ye nomi wane paono po kinie liku makaye teko sukundu munduku moloringi.

¹²Aku angellōmane tondolo mundukulie ningindu:

“Sipisipi Walo ou toko konjiringimundu
 yambōmane pali ningindu:
 “Yu yambōma nokomba tondolomo kinie
 yu kamako molōmba mele aisili kinie
 pilipe konginjilimu kinie engemo kinie
 yu kinie pepa kapola tepa,
 yunge imbimu paa ola molōpa,
 tondolo pa telimu yu kinie pelemo.” ningu
 yu ange ningu kapi ningi kinie papu.”

niringi.

¹³Kanu kinie mulu koleana molemele melema kepe, mana molemele melema kepe, mana sukundu molemele melema kepe, nomu kusana molemele melema kepe, koleamanga pali molemele melemane niringi mele pilirindu. Enene ningindu:

“Ye nomi kingi polona molemo yemo kinie
 Sipisipi Walomo kinie eltendo:
 “ ‘Molko konjengili!’ nimbu alieli kapi nimbu
 imbimu paa olandopa molōpa,
 tondolo pa telimu kinie
 yambōma nokomba tondolomo kinie
 kamu kamu elte kinie pepa mindi pulimo pumbe.”
 nimbu molamili!”

niringi. ¹⁴Aku niringi kinie mele konde mololi kisene ningindu: “Paa aku sipe wendo opili!” niringi. Ye nomi wane paono pone manie molko tamalu peko kapi ningu eltenga imbi ambolko ola linjiringi.

6 ¹Na kanopo molorundu kinie Sipisipi Walomone bokumu wakaye lelko tambu siringi yepoko pakara kanumanga te wendo lirimu. Kanu kinie mele konde mololi kise kanumanga tene mulu tolemo mele tondolo mundupe ru nimbēlie nimbendo: “Oi.” nirimu. ²Kanu kinie pilipulie kanorundu kinie kongi ote kurumulū te molorumu. Aku otemonga bulu mingine ola ye te molorumu kanumu ele ambolorumu.

Yamboma keru kuru limele kinie te enge nilimomo wanie pakonjilimele mele yu aku siku wanie te siringi, pakopalie, yu opa tepalie enge nimbé engemo pepili pupe opa tepa yunge opa touma topa mundumbe purumu.

³Sipisipi Walomone bokumu wakaye lelko tambu siringi talo sipemo wendo lirimu kinie mele konde mololi kise kanumanga talo sipemone “Oi.” nirimu. ⁴Kanu kinie kongi ote paa kondoli te wendo orumu, aku otemonga bulu mingine ola ye te molorumu, ‘Mana yamboma opa naa teko we molemele wale peangama pora nipili. Yamboma opa teko anju yando yamboma toko konjiku, teangi.’ nimbé tondolomo siku, opa teli lou pulse te siringi.

⁵Sipisipi Walomone bokumu wakaye lelko tambu siringi yepoko sipemo wendo lirimu kinie mele konde mololi kise kanumanga yepoko sipemone “Oi.” nirimu. Kanorundu kinie kongi ote pombera te molorumu. Akumunge bulu mingine ola ye te molorumu, kanumu sikele te ambolorumu. ⁶Kanu kinie mele konde mololi kise moloringi suku singine yambo tenga ungu mele te wendo orumu pilirindu, akumuni nimbendo: “Engele aili te lembamonga, langi peangamanga killokereme telu telu ningu ye tene wale tenga kou kongono tepalie kou mone limo aku sipe mele kou mone pumbe mele sikele teko, langi wemanga killokereme yepoko yepoko ningu ye tene wale tenga kou kongono tepalie kou mone limo aku sipe mele kou mone pumbe mele sikele teani. Nakolo kopongo wele telemele unju ollipime kinie no waene telemele unjuma kinie teko naa kenjeni!” niringi.

⁷Sipisipi Walomone bokumu tambu sirimu wakaye kise sipemo wendo lirimu kinie mele konde mololi kise kanumanga kise sipemone “Oi.” nirimu. ⁸Kanorundu kinie kongi ote kanie teli te molorumu. Aku otemonga bulu mingine ola molorumu yemonga imbimu Kololimu. Yambo Kolemelema Pulimele Koleamo yu pea oringili. ‘Mana yambomanga pali yambo kisenga te kisenga te ningu kolangi.’ ningulu ‘Mare opa teli lou pulsene tonge kinie kolko, mare engelene kamu kolko, mare kuru tomba kinie kolko, mare mele takaramane nongo konjengi.’ ningu teangili.’ ningu elte engemo siringi.

⁹Sipisipi Walomone bokumu tambu sirimu wakaye kise pakara sipemo wendo lirimu kinie yambo kololimenga minime Pulu Yemo popo toko melema kaloringi polona manie moloringi kanorundu. Aku minime ou ma koleana molkolie Pulu Yemonga ungumu ‘Sike ungumu.’ ningu tondolo munduku pilku, ‘Yamboma aku ungumu piliengi!’ ningu andoko ningu siringi kinie ene toko konjiringi yambomanga minime. ¹⁰Enene tondolo ru ningulie ningindu: “Ye Aili Tondolo Olandopamo, ye kake tepa ungu sikema pelemo yemo, wale nambepa omba pumbe kinie mana yambo olio toko konjiringimenga kote pilkulie pundu tonjiniye?” niringi. ¹¹Aku niringi kinie ene yu mele mele wale pakoli kake telime sipelie

nimbendo: “Laye kolte nokoko molangi. Pe enenga opa toumane enenga angenali kongono pea teringi kinié we teko molemele kanuma kamu toko konjingí kinie Pulu Yemone opa toumanga kote pilipelie pundu tonjimbe.” nirimu.

¹²Pe na kanopo molorundu kinie Sipisipi Walomone bokumu tambu sirimu wakaye talo pakara sipemo wendo lirimu. Wendo lirimu kinie ma jimi jimi paa aili te tepa, enamo paa pombera topa kolea pa naa tepa, olimu kondopa meme tepa, ¹³unju piki mongoma nou naa lepili poporome tondolo tepa tolemo kinie manie olemo mele kombukandipime aku sipe mana manie oringi. ¹⁴Kunungu mele mulúmu kimbupe anju anju pupe kolea tenga lepa, ma pangima kinie kolea nomu kusana lerimuma pupe tenga lupe lerimu.

¹⁵Aku sipe uluma wendo orumu kinie ma kolea ye nomi kingime kinie, ye aili imbi molorumuma kinie, opa teli amimenga ye nomime kinie, kamakoma kinie, ye enge nilime kinie, yambo kou naa liku kongono we teringi kendemandema kinie, we moloringi yamboma kinie, pali kou kandemanga kepe ma kowamanga kepe kowa puku lopi teko molkolie niringimuni, ¹⁶ma pangima kinie kou ailime kinie akumando ru ningulie ningindu: “Ye nomi kingi polona molemo yemone olio naa kanopa, Sipisipi Walomone olio kinie mumindili kolopa mongo simbe ulumu wendo naa opili kene olio molemolona ongo aki tangi. ¹⁷Pulu Yemo kinie Sipisipi Walomotolonga mumindili walemo wendo okomomonga aku siku olio aki tangi. Aku walemo kinie yambo nae mindili naa lipe we molombaye?” niringi.

7 ¹Akumu kanopolie pe altopo kanorundu kinie ma kolea pundu kisenga angello kise angilku, mana tolemo poporome kise ‘Ma kinie nomu kusa kinie unju kinie akumanga poporome naa topili.’ ningu ambolko angiliringi. ²Kanu kinie altopo angello te kanorundu, yu ena mudi olemokondo Konde Molopa Mindi Puli Pulu Yemone yunge yamboma mako tomba mele yunge imbi molemomo memba orumu. Kanu angellomone angello kise ‘Ma kinie nomu kusa kinie teko kenjengi!’ nimbe engemo sirimu angellomando tondolo ru nimbelle nimbendo: ³“Mamo kepe nomu kusamo kepe unjuma kepe ou melte teko naa kenjengi! Ou olionga Pulu Yemonga kendemande yambo molemelemanga mambelena olio andopo [‘Ene Pulu Yemonga yamboma kanangi.’ nimbu] mako tamili. [Pe kolea teko kenjengi!.]” nirimu. ⁴Kanu kinie yambo mako toringimenga kambumu pilirindu. Isirelene kalopa lirimu yambo talape rureponga pali wane anderete poti po tausini mako toringi.

⁵Judane kalopa lirimu yambo talapemonga
 tuwellepo tausini mako toko,
 Rupenene kalopa lirimu yambo talapemonga
 tuwellepo tausini mako toko,

Getene kalopa lirimu yambo talapemonga
tuwellepo tausini mako toko,

⁶Asane kalopa lirimu yambo talapemonga
tuwellepo tausini mako toko,
Napatallaini kalopa lirimu yambo talapemonga
tuwellepo tausini mako toko,
Manasane kalopa lirimu yambo talapemonga
tuwellepo tausini mako toko,

⁷Simionone kalopa lirimu yambo talapemonga
tuwellepo tausini mako toko,
LLipaini kalopa lirimu yambo talapemonga
tuwellepo tausini mako toko,
Isakani kalopa lirimu yambo talapemonga
tuwellepo tausini mako toko,

⁸Sepullanene kalopa lirimu yambo talapemonga
tuwellepo tausini mako toko,
Josepone kalopa lirimu yambo talapemonga
tuwellepo tausini mako toko,
Benjaminini kalopa lirimu yambo talapemonga
tuwellepo tausini mako toringi.

Yambo talape ime Pulu Yemonga makomo liringi yamboma.]

⁹Akumu kanopolie, pe altopo kanorundu mele i sipe: Yambo paa aisili,
yambo tene paa manda kambu naa tomba mele, moloringi kanorundu.
Aku yamboma ene kolea lupe lupe yamboma, talape lupe lupe yamboma,
kangi lupe lupe angilili yamboma, umbu ungu lupe lupe leli yamboma
moloringi. Ye nomi kingi polona yakondo angilku, Sipisipi Walomonga
kumbi kerena angiliringi. Ene wale pakoli kake teli suluma pakoko
kipiyaka gomo ambolkolie niringimuni, ¹⁰tondolo mundukulie ningindu:

“Olionga Pulu Yemo
ye nomi kingi polona molemo yemo yu kinie
Sipisipi Walomo kinie eltene
olio liku taponjiringilimunge
mindili naa nombo molopo konjilimolo.”

niringi.

¹¹Ye nomi kingi polomo kinie, ye nomi wane paono po kinie, mele
konde mololi mele kise kinie, akuma sukuna molangi angelloma pali
angilku makaye tekolie ye nomi kingi polona kumbikundu tamalu peko
Pulu Yemo kapi ningulie ¹²ningindu:

“Paa sike aku terimu.
Kapi nili ulumu kinie,
tondolo pa teli ulumu kinie,
pilipe konginjili pelemo ulumu kinie,

ange nili ulumu kinie,
 imbimu paa olandopa mololi ulumu kinie,
 yu melema pali nokomba tondolomo kinie,
 yu paa enge olandopa pelemo ulumu kinie,
 aku uluma pali yu kinie mindi
 kamu pepa mindi pupili.
 Paa sike aku sipe tepili.”

niringi.

¹³Kanu kinie ye nomi wane paono po kanumanga tene na walsipelie nimbendo: “I yambo wale pakoli kake teli sulu pakokomelema nameleye? Kolea tena molkolie oringiy?” nirimu.

¹⁴Nane pundu topo yundu nimbundu: “Nanga ailimu, na naa pilkiru. Nu pilkinu.” nirindu.

Yuni nimbendo: “I yamboma enenga opa toumane mindili siku umbuni aisili siringi walemanga mindili paa aili teko noringi yamboma. Ene enenga wale pakoli suluma Sipisipi Walomonga mememone kulumiye toringine kake tekemo. ¹⁵Akumunge

“Ene Pulu Yemonga ye nomi kingi polo
 kumbikundu angilku,
 yunge ulke suluminia paa kake teline
 ipulueli tangoli kongono tenjiringi.
 Ye nomi kingi polona molemo yemo
 ene kinie tapu topa molopa ene nokomba.

¹⁶Pe pe kepe ene altoko

engelene naa kolko no waka naa kolko,
 enane naa nomba, tepe molo meltene
 enenga kangimu naa nopili molonge.

¹⁷Sipisipi Walomo

ye nomi kingi polona suku singine molemomo
 yuni ‘ene nanga sipisipime’ nimbe
 ene tapu tembamonga
 ene aku siku kapola molko konjingi.
 ‘Ene no nangi.’ nimbe
 konde molopa mindi puli no pikilimomanga
 memba pumbe.
 Pulu Yemone ‘Ene altoko kola naa teangi.’ nimbe
 kolama pali kulu tonjimbe.”

nirimu.

8 ¹Sipisipi Walomone bokuna wakaye yepoko pakara siku leringimu wendo lirimu kinie ena mongo telu mele mulu koleana melte paa ungu naa nirimu.

²Kanu kinie pe kanorundu kinie angello yepoko pakara Pulu Yemonga kumbikerena angilimelema kanorundu, biyukele yepoko pakara sirimu liringi.

³Angello te lupe kou gollone teli pellete, mune toli paura kekuma kalko Pulu Yemo siringi pellete ambolorumu kanumu memba omba Pulu Yemo popo toko melema kaloringi polona nondopa omba angilirimu. Kanu kinie paura keku kaloringi kinie mune paa torumu paura keku aisili kanu angellomo sirimu. 'Pulu Yemonga ningu paura keku aku sipe mune tolemoma kaloringi polo kou gollone teli, aku polomo ye nomi kingi polona lerimumunge aku paura kekumu kalopa Pulu Yemonga yambomane pali Pulu Yemo kinie ungu ningu mawa teringi unguma Pulu Yemo yu pilipili.' nimbe paura keku kanuma kalopa mune tombamo yu sipili.' nimbe aku paura aisili sirimu. ⁴Aku terimu kinie paura keku kalorumumunge ikiliema kinie Pulu Yemonga yambomane Pulu Yemo kinie ungu ningu mawa teringi unguma angellomo angilirimuna mundupe kelepa Pulu Yemo molorumuna purumu. ⁵Kanu kinie angello kanumuni paura keku kaloringi pelletemo lipe, Pulu Yemo melema popo toko kaloringi polona tepe norumu tepe mare lipe pelletena mundupe peko sipelie mana topa mundurumu kinie mulú topa kolea kariapá tepa ma jimi jimi terimu.

⁶Kanu kinie angello yepoko pakara biyukele ou siringi amboloringime ungu singí teringi.

⁷Angello tene kumbi lepa biyukele ungu sirimu kinie lo kopu mongo kinie tepe kinie meme kinie waka maka mana manie purumu. Kanu kinie ma kinie unju kinie owe topa yepoko tepa, owe te ma kinie unju kinie pali tepene nomba, era kondema pali tepe norumu.

⁸Angello talo sipemone biyukele ungu sirimu kinie ma pangi paa aili kuli tepe nomba aki torumu none teli te nomu kusana toko munduringi kinie nomu kusamo owe topa yepoko terimu, owe te meme au lepa, ⁹nomu kusana moloringi melema owe topa yepoko terimu, owe te koloringi, nomu kusana sipi lerimuma owe topa yepoko terimu, owe te keru lerimu.

¹⁰Angello yepoko sipemone biyukele ambolorumumu ungu sirimu kinie kombukandipi paa kapo te, paa kiye mele nomba, muluna manie omba noma owe topa yepoko tepa, owe tenga yu nona sukundu purumu. ¹¹Kombukandipimu yunge imbimu 'Kombili Telimu'. Akumu nona suku purumu noma owe topa tepoko tepa, owe te kombili terimu. No kombili terimu akuma yambo aisili noringime koloringi.

¹²Angello biyukele ambolko angiliringimenga kise sipemo yunge biyukele ambolorumumu ungu sirimu kinie ena kinie oli kinie kombukandipime kinie yu mele mele yepoko yepoko ningu owe toringi, owe te keru lepa sumbulu topa pa naa terimu, akumunge tangoli owe topa

yepoko tepa owe te kolea pa naa tepa, ipulueli owe topa yepoko tepa, owe te kolea pa naa la terimu.

¹³Na kanopo molorundu kinie kera iliaka te muluna ola mangopa andopalie tondolo ru nimbelle nimbendo: “Mana molemele yamboma ene kinie paa umbuni aili pokore wendo ombá, paa umbuni aili pokore wendo ombá, paa umbuni aili pokore wendo ombá. Angello yepoko enenga biyukele ungu naa sili we ambolko angilimelema ungu singí kinie mini wale mundungí umbuni paa aili pokore wendo ombá.” nirimu.

9 ¹Biyukele ambolko angiliringi angellomanga te pakara sipemone yunge biyukelemo ungu sirimu kinie kombukandipi te muluna mundupe kelepa mana manie omba lerimumu kanorundu. Kanu kombukandipimu mana manie kowa muru te paa lepa mindi pupe naa pora nilimomonga kerepulu kimu sirimu. ²Aku kowa murumunge kerepulumu omba ki lirimu kinie kuli tepe nombalie ikilie telemo mele muruna paa aili tepa ikilie wendo ombalie ena kinie mulu kinie pipi sipe sumbulu tonjirimu. ³Kanu ikiliena suku kuli kumba paa aisili wendo wendo ongo ma koleana ongo moloringi. ‘Pilimu kerena tomo pepili yambo nolemo kinie mindili nolemele mele aku sipe aku kuli kumbamanga aline tomo pepili yamboma topili.’ nirimu.

⁴Kuli kumbamando nimbendo: “Unju kepe era kepe mana molemo melemanga gomoma naa nangi. Pulu Yemonga makomo yambo tenga mambele naa molomba yamboma mindi nangi.’ nirimu. ⁵‘Yamboma toko konjengi.’ nimbe tondolomo naa sirimu. ‘Nonge kinie oli te pakara mindili nongo molangi.’ nimbe tondolomo sirimu. Kanu kinie pilimuni yambo tolemo kinie mindili nolemele mele kuli kumbamane yambo toringi kinie yamboma aku siku mindili aili teko nongo moloringi. Nakolo pilimuni nolemo kinie mindili nolemele akumu laye teko nolemele. Ne kuli kumbamane noringi kinie paa mindili aili teko noringi. ⁶Aku ulumu wendo ombá kinie mindili nonge yambomane “Paa kolamiliya!” ningí nakolo kololi ulu pulumu kowa pumbe naa kolonge. Mindili nongo mindi molonge.

⁷Kuli kumbama kanorundu kinie ami yema opa tengendo kongi otena pulimele kongi ote none telime kanorundu. Kuli kumbamanga pengena kou gollone teli ye nomi kingime pakolemele wanie mele pakoko, enenga kumbikerema yambo kumbikere none terimu. ⁸Enenga penge indime paa sulu pupe, enenga unguá lopa posi llayono unguá none terimu. ⁹Ami yema opa tengendo wale pakoli kapane telime luwine pakolemele mele kanu kumbamanga olona aku sipe none tepa, opa tengendo kongi otene karo kundupe lkisipe omba pulimo kinie ungu nilimo mele aku sipe enenga pouma ungu nirimu. ¹⁰Kanu kuli kumbamanga aline kale nili mele angilipe yambomanga kangine tonge kinie tomomo aline pepalie kangine sukundu pumbe kinie oli te pakara mindili nongo molonge

tomomo sirimu. ¹¹Kuli kumbama nokorumu ye nomi kingimu kowa muru lepa mindi pupe pora naa nilimo murumu nokolemo angello kerimu, kanumunge imbimu Ipuru unguna 'Apadono' ningu, Giriki unguna 'Apolliono' nilimele. ʼAku ungotolonga pulumu 'Melema Pali Topa Konjilimu'.ʼ

¹²ʼKera iliakamone "Umbuni yepoko wendo ombá." nirimumunge, umbuni te i pora nirimu. Talo we perimutolo pe wendo ombá terimu.

¹³Biyukele ambolko angiliringi angellomanga talo pakara sipemone yunge biyukelemo ungu sirimu kinie ungu te wendo orumu pilirindu. Paura keku mune tolime kaloringi polo kou gollone telimu Pulu Yemonga kumbikerena lerimu akuna ola kongi kao ungu meke kise teko mimi teko anjiringi akuna kanu ungu wendo orumu pilirindu. ¹⁴Akumuni angello biyukele ambolorumumundu nimbendo: "Angello kise no aili Yuperetisi ka siku panjiringi akuma wendo liku mundui." nirimu. ¹⁵Kanu kinie 'Ponie imunge, oli imunge, wale imu kinie, ena mongo imunge yamboma owe toko yepoko teko, owe te toko konjengi.' nimbe mako topa ka sipe panjirimu angelloma wendo lipe mundurumu. ¹⁶Ami ye kongi ote bulu mingine ola moloringimenga kambumu pilirindu mele i sipe: tu anderete milliono.

¹⁷Kongi otema kinie otemanga bulu mingine moloringi yema kinie kanorundu mele i sipe: 'Luwine mera naa molopili.' ningu wale pakoli kapane telime pakoringi akuma mare kondolime pakoko, mare mukuma pakoko, mare kanie telime pakoringi. Kongi otemanga pengema lopa posi llayono pengema none tepa, tepe kinie ikilie kinie kou sallapa tepene noli kinie akuma enenga keremanga wendo orumu. ¹⁸Yamboma owe toko yepoko tekolie, kongi otemanga kerena umbuni sili mele yepoko wendo orumumane owe tenga yamboma toko konjiringi. ¹⁹Kanu kongi otemanga engema enenga kerena kinie aline kinie perimu. Enenga alime yambo nomba konjili kongi ka wambiye mele, akumanga pengemane yamboma toko mindili siringi.

²⁰Umbuni wendo orumumane toko naa konjiringi we moloringi yamboma aku umbunime wendo orumu kinie kepe kini teko kenjiringi uluma kanoko keri naa kanoko konopu alowa naa teringi. Kuruma popo toko, kou gollo kinie kou sillipa kinie kou barase kinie kou kinie unju kinie akumane melema kini teko mimi teko anjiku, kanu mele mongone naa kanoko ungu manda naa ningu aulke manda naa andoringi akuma 'Olionga pulu yema' ningu popo toringi melema munduku naa keleringi. ²¹Yambo toko konjiku, tomo ambolko, meambu liku, wa ulu kerinele teko, melema wa nongo, aku ulu teko kenjiringime kepe pali munduku kelko konopu alowa naa la teringi.

10 ¹Aku uluma pora nirimu kinie pe angello enge nili te mulu koleana manie orumu kanorundu. Yu kupemo wale pakoli mele

pakopa, yunge pengena ola wambiye kolombe kaweya lepa, yunge kumbikeremo ena mele pa tepa, yunge kimbutolo ulke simu tepe nomba peli none tepa angilirimu. ²Yu boku kanga panga teli te wendo lipe ambolopa angilirimu. Yunge kimbu umbukundu nomu kusana kambilipe, tarokondo mana kambilipe, ³lopa posi llayonone tondolo mundupe kalle nilimo mele aku sipe yuni tondolo mundupe ru nirimu. Tondolo ru nirimu kinie mulú yepoko pakara tokolie eneno ungu mare niringi. ⁴Kanu kinie mulú yepoko pakara toko ungu niringi mele pilipulie bokuna tomo terindu kinie mulu koleana ungu te wendo orumumu pilirindu. Akumuni nimbendo: “Mulu yepoko pakarane ungu níngi mele nunge konopuna mindi pilieni! Bokuna imbi naa toi.” nirimu.

⁵Kanu kinie angello kimbu te nomu kusana kambilipe te mana kambilipe angilirimu ou kanorundu kanumuni yunge ki umbukundu mulu koleana ola mundurumu. ⁶Alieli molopa mindi pulimo yemone mulúma tepa akuna mele lemoma tepa, mamoma tepa mana melema tepa, nomu kusama tepa akuna molemele melema terimu aku yemonga imbi lepa mi lepalie nimbendo: “Pulu Yemone “Tembo.” nirimu uluma kamu temba walemo wendo okomo. ⁷Biyukele yepoko pakara ambolko angilimele angellomanga yepoko pakara sipemone yunge biyukelemo ungu simbe kanu walemanga Pulu Yemone ou nimbe para naa sipe lopi tepa tepa panjirimu mele kamu wendo ombá. Ou yunge kendemande yema yuni ungu umbu tonjirimuma pilku yamboma ningu siringi yemando nirimu mele, aku sipe kamu wendo ombá.” nirimu.

⁸Kanu kinie ungu ou mulu koleana wendo orumu pilirindumuni altopa wale talo sipe nirimu pilirindu kinie nimbendo: “Nu puku, angello nomu kusana kinie mana kinie kambilipe angilipe boku panga teli wendo lipe kine ambolemomo puku lipui.” nirimu.

⁹Aku nirimu pilipulie angellomo angilirimuna pupu “Boku kanga panga telimu na si.” nirindu.

Yuni nando nimbendo: “Liku nou.” nirimu. “Noni kinie sike kerena pilimu no mele songo temba nakolo nongo merekendo munduni kinie olona nombá.” nirimu. ¹⁰Aku nirimu kinie pilipulie angellomonga kine ambolorumu boku kangamo na lipu norundu. Norundu kinie pilimu no mele songo terimu nakolo nombo merekendo mundurundu kinie na olona norumu.

¹¹Kanu kinie ungu tene nando nimbendo: “Nane nu ou ungu umbu tonjirinduma nuni pilku yamboma ningu sirinu mele kinié kangi lupe lupe angilili yamboma kinie, kolea lupe lupe molemele yamboma kinie, ungu lupe lupe lemele yamboma kinie, ye nomi kingime kinie, ene pali uluma wendo ombá mele “kelko ningu si.” nimbú kinie kelko ningu sini.” nirimu.

11 ¹Manda leli koló pepena te na sipelie nimbendo: “Pulu Yemo popo toko kalemele ulke tembelemo kinie akuna melema popo

toko kalemele polomo kinie akutolo puku manda lelko, akuna Pulu Yemo popo toko kapi ningu imbi ambolko ola linjiku molemele yamboma kambu silieni pui.” [nirimu.]² “Nakolo Pulu Yemonga ulke tembele palana sukundu koleamo yambo talape lupema sirimulu kene akumu manda naa leani. Kanu yamboma Pulu Yemonga kolea aili kake telimunge kambiliku andoko molangi oli tu paono tu omba pumbe.³ Nane nanga unguma andoko ningu sinjingilí yetolo ‘Elte tondolo pupili.’ nimbu enge simbu kinie wale wane tausini tu anderete sikiti andokolo nane ungu umbu tonjimbuma pilkulu pe wendo ombá mele ningu silikulu andonge. Yamboma kolaulke molongendo mele pingi kerime pakolemele mele elte aku siku wale pakoli pingi kerime pakokolo yamboma nanga unguma ningu siliku andonge.⁴ I yetolo ou Pulu Yemone ungu umbu tonjirimuma pilipe yamboma nimbe sirimu ye Sekarayane “Unju ollipi talo kinie tepe llame talo kinie ma koleamo nokolemo Ye Nomi Ailimunge kumbikerena angilimbele.” nirimu akumu i yetolondo nirimu.⁵ Yambo tene kanu yetolo ulu te tepa kenjimbe temba kinie eltenga kerena tepe wendo omba eltenga opa tuma nomba konjimbe. Yambo tene ‘Elte ulu te tepo kenjembo.’ nimbé yambomo yu paa sike aku sipe kolomba.⁶ Elte Pulu Yemonga ungu wendo ombá mele ningu siliku andonge kinie ‘Lo naa opili.’ ningu pipi singilí engemo elte kinie pembala. Eltene ‘Noma meme topili.’ ningilí engemo elte kinie pembala. Eltene ‘Mana we yamboma ulu umbunime wendo opili.’ ningilí engemo pembala. Aku siku eltene ‘Yamboma mindili simbulú.’ konopu lengele kinie manda mindili singilí.

⁷Eltene Pulu Yemonga unguma andoko ningu siku pora singilí kinie mele takara enge nili te kowa muru te paa lepa mindi pupe naa pora nilimomonga wendo olemomo wendo omba elte molongelena ‘Tambo.’ nimbe omba elte topa konjimbe.⁸ Eltenga onotolo kolea aili, ou eltenga Ailimu unjuna toringi kolumu kolea paa aili akumunge aulke tenga akuna we lemba. Aku koleamo imbi lelko ungu iku tokolie ‘Sodomo’ ningu ‘Isipi’ nilimele.⁹ Yambo talape lupe lupema, ungu lupe lupe lelko, kangi lupe lupe angilipe, kolea lupe lupe molonge yambomane eltenga onotolo nemo nemo ningu kano pu opu tenge nakolo marene ‘Ono teamili.’ naa ningí. Aku teko molangi wale yepoko omba pupe kise sipemo wendo ombá.¹⁰ Mana molonge yambomane eltenga onotolo kanokolie konopu siku, langi koyoko nongo, enenga pulu lemo yamboma melema we siku mundungí. Kanu yetolone mana molonge yamboma ou mindili liku singilímunge aku tenge.

¹¹Nakolo wale yepoko omba pupe kise sipemo wendo orumu kinie Pulu Yemone konde mololi popomo lipe mundurumu kinie yetolonga kangine sukundu purumu kinie elte konde molokolo ola angiliringili kinie yambomane kanokolie paa pungu pungu ningu mini wale munduringi.

¹²Kanu kinie eltene mulu koleana ungu te tondolo mundupelie nirimumu piliringili. Kanumuni eltendo nimbendo: “Inie olando wale.” nirimu. Kanu kinie eltenga opa touma kanoko angiliengi elte kupe tenga mulu koleana olando puringili.

¹³Olando pungilí puringili kinie walsikale ma jimi jimi tondolo mundupe terimu kinie kolea ailimu owe topa rureponga talo tepa, owe tenga ulke melema pali topa kalorumu. Ma jimi jimi terimumuni yambo sepene tausini topa konjirimu kinie yambo naa kolko we moloringimene paa pungu pungu ningu mini wale munduku mulu koleana molemo Pulu Yemo kapi ningu yunge imbi ambolko ola linjiringi.

¹⁴Ulu umbuni talo sipemo pora nimu; yepoko sipemo nondopa wendo ombá tekemo.

¹⁵Kanu kinie pe angello yepoko pakara biyukelema amboloringimenga yepoko pakara sipemone yunge biyukele ungu sirimu kinie mulu koleana kere aisilinge ungu te tondolo mundupe wendo ombalie nimbendo:

“Ma koleamo nanga.” nimbe
 ou nokopa ye nomi kingi ailimu molorumumunge
 kolo wangopa olionga Aili [Pulu Yemo] kinie
 yuni “Yamboma nokopa konjimbe ye te
 lipu mundumbu.” nimbe
 mako torumu ye nomi Kirasi kinie eltene
 “Kinié oltonga.” ningulu
 elte kamu kamu kingitolo molko
 nokoko mindi molko pungilí.”

niringi. ¹⁶Kanu kinie ye aili wane paono po Pulu Yemonga kumbikerena enenga ye nomi kingi polomanga moloringi akuma manie puku tamalu peko Pulu Yemo kapi ningu imbi ambolko ola linjikulie ¹⁷ningindu:

“Pulu Ye Aili,
 Tondoloma Pali Nu Kinie Pelemo Yemo,
 ou molorunu mele kinié kepe
 molko mindi puli yemo,
 nuni kolea melema pali nokoni
 ulu pulu tondolo olandopamo likulie
 nu nunu ye nomi kingimu kamu pulu monjiku molko
 melema nokoni nokokono akumunge
 nu kinie “Ange” nikumulu.

¹⁸Koleamanga pali we yambomane
 nu kinie paa mumindili koloringi nakolo
 kinié nu yamboma kinie mumindili kolko
 kote tenjiku kamu toni walemo kamu wendo omu.
 Yambo kololime apuruku,
 nunge kendemande yambo

ou nuni ungu umbu tonjirinuma pilku
 yamboma ningu siringi yamboma kinie
 nunge yambo kake telime kinie
 ‘Nu olionga ye ailimu.’ ningu
 nunge unguumu taka lelko pilku tenge panjiku
 nunge imbi ambolko ola linjiringi yamboma kinie,
 yambo ailime kepe
 yambo imbi naa mololime kepe
 ʼene paliʼ mele kaloli peangama siku,
 ma koleamo teko kenjiringi yamboma
 teko kenjeni walemo
 kinié kamu wendo omu.”

niringi.

¹⁹ ʼYe nomi wane paono pone ‘Pulu Yemo imbi ola molopili.’ ningu aku siku niringiʼ kinie Pulu Yemo popo toko kalemele ulke tembele mulu koleana sukundu angilirimu akumu kune lipe lerimu, akuna sukundu Pulu Yemone mi lepa nimbe panjirimu unguumu suku perimu ketemo mona lerimu kanorundu. Kanu kinie kariapá tepa, ungu mare wendo omba, mulú kilkala nimbe, ma jimi jimi tepa, lo kopu mongo aisili torumu.

12 ¹ ʼKanu kinieʼ mulu koleana suku ulu paa aili tondolo te ungu pulu perimu ulu te wendo orumu. Akumu i sipe: Ambo te molopa, enamo mulu mele pakopa, olimu yunge kimumuni kambilipe, pengena ambo nomi kuwininge wanie kiraono te kombukandipi rurepo akuna angilipili pakopa molorumu. ² Yu olona ambolango monjipelie, membando mindili paa aili tepa nomba perepa kalle nimbe molorumu.

³ Kanu kinie mulu koleana sukundu ulu paa aili tondolo ungu pulu perimu ulu te kelepa wendo orumula: Wambiye derekono paa aili kondoli te molopa, yunge penge yepoko pakara angilipe, kongi kao ungu mele rureponga talo wendo omba, yunge pengemanga ye nomi kingimunge wanie kiraono yepoko pakara pakopa molorumu. ⁴ Kombukandipime owe yepoko tepa topa, kanu wambiye derekonomo yunge álimuni kombukandipi owe te muluna ola topa mana manie mundurumu. Ambolango membá terimu ambomonga kumbikerena angilipe kanu ambolangomo ambomone kanopa limbe kinie nombando nokopa angilirimu.

⁵ Ambomone kango te kanopa lirimu. Kanu kangomo ma kolea yambo talapema pali paa tondolo mundupe nokopa molomba. Merimu kinie ene popenge teko liku kangulku Pulu Yemo kolea pali nokopa molorumu polona mengo puringi. ⁶ Ambomo kolea ku lelimunge sukundu lkisipe kowa pupe, kolea te Pulu Yemone ou tepa mimi tenjirimu kolea akuna purumu. Akuna Pulu Yemone “Yu wale wane tausini tu anderete kelepa sikiti molopili nokonjengi.” nirimu.

⁷Kanu kinie mulu koleana sukundu opa aili te wendo orumu. Mulu koleana angello aili Maikele kinie yunge mulu koleana we angelloma kinie wambiye derekonomo molorumuna opa oringi. Derekonomo kinie yunge angelloma kinie kanokolie opa teringi nakolo ⁸Maikelenga talapemone ene toko munduringi akumunge pe derekonomo kinie yunge angelloma kinie mulu koleana suku molonge kolea te naa lerimu. ⁹Derekono tondolomo yu koronga ou molorumu wambiyemo; yu “*kurumanga nomi*, depelemo”. ningu; yu “Setene” nilimele yemo; yu mana yamboma pali kondi topa “Lou lelko aulke tenga lupe pangi.” nilimo yemo. Kanumu toko mana manie munduringi, yu kinie yu lombili andoringi angelloma kinie toko mana manie munduringi.

¹⁰Kanu kinie mulu koleana sukundu ungu tondolo te wendo orumu pilirindu. Aku ungumu ru nimbelle nimbendo:

“Olionga angenupilime alieli
 ipulueli kepe tangoli kepe
 Pulu Yemonga kumbikerena kote tenjilimo yemo
 kinié mana manie toko mundúngimunge
 Pulu Yemo yunge tondolo pelemomone
 ‘Setenene olio naa ambolopa tepa kenjipe
 mindili nolemelka koleana naa memba pupili.’
 nimbe, olio lipe taponjipe,
 yu paa sike ye nomi kingimu molopa
 yu melema pali nokopa molopa,
 yu Pulu Yemone “Ene nokopa konjimbe ye te
 lipu mundumbu.” nimbe mako torumu
 ye nomi Kirasimunge,
 mele nokomba namba pelemomone
 Kirasimu yuni melema pali
 nokopa konjimbe walemo kinié kamu wendo omu.

¹¹Kongi Sipisipi Walomone
 meme ondo lenjirimumu kinie
 Pulu Yemonga ungumu ningu siku teringimu kinie
 aku ulutolone olionga angenupilime
 enge ningu opa toumu toko munduringi.
 Ene ‘mana molopo konjemili.’ ningu naa pilku,
 ‘opa toumane toko konjíngi liemo mandala.’
 ningu piliringimunge aku sipe
 engemo perimu kinie aku teringi.

¹²Akumunge nu mulu koleamo kinie
 akuna molemele yamboma kinie konopu siengi.
 Nakolo nu mamu kinie nu nomu kusamo kinie
 depelemo akuna manie purumumunge

ene kinie umbuni aili te wendo omu.
 ‘Pulu Yemone yu kamu topa mundumbe enamo
 nondopa wendo ombá.’ nimbe pilipe
 yu paa mumindili kolopa molemo.”

nirimu.

¹³Wambiyere derekonomo yu toko mana manie munduringi kinie kanopalie pe kango merimu ambomo andopa pulu sirimu. ¹⁴Nakolo ‘Yu wambiyemone naa topili.’ nimbe kolea ku leli sulu tenga lerimuna yu ponie yepoko oli talo pakara molopili nokonge kolea te Pulu Yemone tepa mimi terimumu ‘yu akuna mangopa yu kowa pupili.’ nimbe ambo kanumu kera iliaka pou aili talo sirimu. ¹⁵Yu kowa purumu kinie kanopalie wambiyemone ‘Yu none topa memba pupili.’ nimbe yunge kerena meku torumu kinie ambomo purumu aulkena no aili tepa topa pulu sirimu. ¹⁶Nakolo mamone ambomo lipe taponjipe ma aili tepa kengeya lepa wambiyere derekonomone meku torumu nomo pali akuna omba manie purumu. ¹⁷Kanu kinie wambiyemone aku terimu kanopalie ambomo kinie paa mumindili kolopalie ambomonga ambolango wema kinie opa temba purumu. Ambomonga ambolango kanuma Pulu Yemone “Teai.” nilimo ungu manema pilku liku tenge panjiku teko, Yesusinge unguma ningu siku molemele yamboma. ¹⁸Wambiyere derekonomo nomu kusa kélona angilirimu.

13 ¹Pe nane kanorundu kinie mele takara te nomu kusana wendo orumu. Yu kongi kao ungu mele rureponga talo angilipe, penge yepoko pakara angilirimu. Yunge ungu manga ye nomi kingimenga wanie rureponga talo pakorumu. Yunge pengemanga yu mele mele imbi molorumu, kanu imbi yepoko pakara Pulu Yemo marake tepa ungu taka tonjirimu unguma molorumu. ²Mele takara kanorundu kanumu

lopa posi llepate mele, nakolo yunge kimbumu lopa bea kimbu meleme, yunge keremo lopa posi llayono kere meleme. Wambiyere derekonomone yu yuyu ye nomi kingi molopa melema nokorumu polomo kinie, yunge tondolomo kinie, melema paa tondolo mundupe nokomba nambamo kinie, sirimu. ³Mele takaramonga penge te ‘Yu kolopili.’ ningu toringi mako te perimu. Sike kolka nakolo yu toringi erelimu uru lerimu kinie konde purumu. Aku sipe konde purumu kanoko mini wale mundukulie yamboma pali yu lombili puringi. ⁴Wambiyere derekonomone aku mele takaramo yu melema nokorumu tondoloma sirimuna yambomane ‘Wambiyemo olionga pulu yemo.’ ningu yu kapi ningu imbi ambolko ola linjiringi. Mele takaramo kepe akula teko yunge imbi ambolko ola linjiku kapi ningulie ningindu: “Mele takaramo mele nae molemoye? Yu kinie naene manda omba opa tembaye?” niringi.

⁵Pulu Yemone ‘Oli tu paono tu mele takaramo we aku sipe yu yuyu ye nomi mele imbi ambolopa ola linjipe na marake tepa, melema tondolo

mundupe nokopa molopili.’ nimbe siye kolorumu. ⁶Yu pulu monjipe Pulu Yemo marake tepa yunge imbimu kinie yu molorumu koleamo kinie mulu koleana moloringi yamboma kinie ungu taka tonjirimu. ⁷Setenene mele takaramo ‘Pulu Yemonga yamboma kinie opa tepa enge nipili.’ nimbe tondolomo sipe, yu ye nomi kingimu molopa ma koleana pali yambo talape lupe lupema kinie, ungu lupe lupe leringi yamboma kinie, kangi lupe lupe angilili yamboma kinie nokomba nambamo sirimu kinie Pulu Yemone “Molo.” naa nimbe, ‘Aku tepili.’ nimbe siye kolorumu. ⁸Mana yamboma ou Pulu Yemone mulu ma naa tepili Sipisipi Walo toko konjiringimunge alieli molopa mindi puli bokuna imbi naa molorumu yambomane pali ‘Mele takaramo olio nokolemo pulu yemo.’ ningu kapi ningu imbi ambolko ola linjingí.

⁹Yambo te komu angilimbemone i ungumu mimi siku piliengi:

¹⁰Yambo te ‘Ka ulkena pupili ka siemili.’

ningí kinie yu paa sike ka ulkena pumbe.

┌Pulu Yemone ulu te naa temba.┐

Yambo tene yambo te opa teli lou pulse tene

topa konjimu liemo

yu opa teli lou pulse tene toko konjingíla.

Aku sipe uluma wendo ombá kinie Pulu Yemonga yamboma ene ungu pilku ambolemelema munduku naa kelko ambolko konjiku molangi.

¹¹Pe kanorundu kinie mele takara te lupe mana wendo orumu. Ungú talo kongi sipisipi walo tenga ungú angilimo mele angilirimu nakolo yunge ungu nirimumu wambiye derekono tene nilimo mele aku sipe nirimu. ¹²Akilipe orumu mele takaramone ou kumbi lepa orumu mele takaramonga ye nomi kingi molopa melema nokomba nambamo akilipe orumumuni lipe ambolopa kumbi lepa orumumu lipe taponjipe yuni melema pali nokonjipe; kumbi lepa orumu mele takara, akumunge penge tenga ‘Yu kolopili.’ ningu toringi makomo uru lerimuna konde purumu kanumu ‘Ma koleana molemele yambomane pali ‘Yu ailimu.’ ningu yunge imbi ambolko ola linjiku kapi niengi.’ nimbe aku kongonoma tenjirimu.

¹³Mele takara talo sipemone ulu tondoloma mana yambomane manda naa telemele uluma terimu. Te i sipe: ‘Yamboma kanoko molangi mulu koleana tepe te mana manie opili.’ nirimu. ¹⁴‘Ou kumbi lepa orumu mele takaramonga kongonoma tenjipili.’ nimbe akilipe orumu mele takaramo tondoloma sirimu aku tondolomane yu kanu ulu tondolo aisili tepa, yamboma kondi topalie nimbendo: “Mele takara kumbi lepa orumumu, yu opa teli lou pulsene toringi kolka nakolo naa kolorumu akumu yu mele melte manda lelko teko mimi teko anjiku, yunge imbi ambolko ola linjiku kapi ningí melemo teai.” nirimu. ¹⁵Mele takara kumbi lerimu mele teko mimi teko anjiringimu ‘Yambo mele ungu nipili.’ nimbe akilipe orumu mele takaramone konde mololi múlumumu popo topa suku

mundurumu kinie Pulu Yemone 'Aku kapola, ungu nipili.' nirimu kinie mele teko mimi teringimuni ungu nirimu. Yambo marene mele teko mimi teko anjiringimu 'Kapi nimbu imbi ambolopo ola naa linjimulú.' niringi kinie ene topa konjirimu kinie Pulu Yemone kanopalie ulu te naa tepa siye kolorumu. ¹⁶'Yamboma pali, kamakoma kinie koropama kinie, yambo nomime kinie imbi naa mololime kinie, yambo marenga kendemande tenjiku mele kaloli naa lili yamboma kinie, yambo we molko enenga konopuni pilku teringi yamboma kinie, enenga pali mambelena molo ki umbukundu mako te kusi mele molopili tonjengi.' nirimu kinie tonjiringi. ¹⁷Yambo tenga mambelena molo ki umbukundu makomo naa molorumu yambomo yu bisinete tepa kou mone limbe aulke te naa lepa, langi kepe melema topo topa limbe aulke te naa lerimula. Mako akumu kumbi lepa orumu mele takaramonga imbimu molo yunge imbimunge kambu sili nambamo.

¹⁸Mimi sipe konopu kimbu sipe pilimbe yambomone imunge ungu pulumu pilimbenje? Yambo imbimenga nambama mimi sipe kambu silimomone kanu mele takaramonga nambamo mimi sipe kambu topa pilipili. Yunge nambamo ye tenga nambamo. Yunge nambamo Sikisi anderete Sikiti Sikisi.

14 ¹Pe kelepo kanorundu kinie Kongi Sipisipi Walomo mulu Sayono ola angilipe, mambelena yunge imbimu kinie yunge Lapanga imbimu kinie mambelena molorumu wane anderete poti po tausini yu pea angiliringi. ²Mulu koleana ungu te wendo orumu pilirindu akumu no topa ungu tondolo nilimo mele, molo mulú kilkala tondolo nilimo mele, molo gitama tolemele ungu nilimo mele, aku sipe ungu te wendo orumu pilirindu. ³Ye nomi kingi polomonga kumbikundu mele konde mololi kise kinie ye nomi wane paono po kinie, ene moloringimenga kumbikerena enene konana konde te niringi. Wane anderete poti po tausini ou mana moloringi kinie Pulu Yemone 'Lipu taponjembo.' nimbe Malonga mememone mindili nolemelka aulkena wendo linjirimu akumane mindi i konanamo manda pilku niringi. We yambo tene aku konana niringimu manda naa piliringi. ⁴Wane anderete poti po tausini akuma 'Pulu Yemone olio kanopalie 'Kake tepili molemele.' nipili.' ningu yuni kanopa keru kanolemo uluma amboma kinie naa teringi. Kanuma Sipisipi Walomo pulimo koleamanga pali lombili pulimele. Olio Isirele yambomane langi kumbi lepa nou lemoma lipulie Pulu Yemo 'yunge' nimbu silimolo mele ma koleana ime Pulu Yemone lipe taponjipe Malonga mememone mindili nolemelka aulkena wendo lipe 'Sipisipi Walomo kinie oltonga.' nirimu. ⁵Ene kolo paa naa toringi. Pulu Yemone ene kanopalie kaloro naa molopa kake telime nimbe kanorumu.

⁶Angello te mulu ai suku singine mangopa andopa molorumu kanorundu. Yambo talape ailime kinie yambo talape kangama kinie,

ungu lupe lupe lemelema kinie, yambo lupe lupema mana molemele yambo akuma pali kanu angellomone temane peanga alieli pepa mindi pumbe temanemo topa simbendo mangopa andopalie, 7ru nimbelie nimbendo: “Pulu Yemone yamboma kote tenjipe apurupe pilimbe walemo kamu wendo omu kene yu pipili kolko yunge imbi ambolko ola linjejo. Mulumu kinie mamu kinie nomuma kinie no pikipe wendo olemoma kinie pali terimu yemo popo toko kapi niei.” nirimu.

⁸Kanu angello purumu kinie angello te ombalie nimbendo: “Kolea aili imbi paa ola molemo Bepillono kamu keru lemu. Sike kamu keru lemu. Kanu koleana moloringi yambomane we koleamanga pali yambo talapema ‘Wa ulu kerinele tenge pelemo no waene paa tondolomo nangi.’ nimbe karaye terimumunge aku koleamo kamu keru lemu.” nirimu.

⁹Angello talo sipemo purumu kinie angello te altopa ombalie tondolo mundupelie nimbendo: “Mele takaramo kinie mele takaramo yu mele manda lelko teko mimi teko anjiringi melemo kinie eltenga imbi ambolko ola linjiku kapi ningu, yunge imbimu enenga mambelena molo kine molomba yamboma ¹⁰ene kepe Pulu Yemone ene kinie mumindili paa kolomba ulu pulumu pelemo no waenemo “nangi.” nimbé. Enene aku siku teko kenjingimunge, yuni mumindili kolopa temba pelemo no waenemo no pange teli te kinie waka maka yunge mindili kolomba mingine naa mundupe, no waenemo paa enge nipili kanu yamboma simbe. Pulu Yemonga angello kake telime kinie Sipisipi Walomo kinie kanoko molangi kanu yamboma kou sallapa tepe nombamone ene nombá kinie paa mindili nongo molonge. ¹¹Ene mindili simbe tepemonga ikiliemo pora naa nimbe alieli ikilie tepa mindi pemba. Mele takaramo kinie yu none teli manda lelko teko mimi teringi melemo kinie popo toko imbi ambolko ola linjingí, molo yunge imbimu mambelena molo kine molomba yamboma múlu naa pilku ipulueli tangoli mindili nongo mindi molonge.” nirimu. ¹²Aku ulumu wendo ombá kinie, Pulu Yemonga yambo yuni “Teai.” nimbe mane sirimu ungumu pilku liku tenge panjiku, Yesusi tondolo munduku pilimele yamboma konopu tondolo pupili enge ningu molangi.

¹³Kanu kinie na ungu te mulu koleana wendo orumu pilirindu kinie nimbendo: “Pepá toko i siku nienu: ‘Kinié kepe pe kepe Ailimunge yamboma molkolie kolemele kolonge yamboma ene malo.’ ningu pepá toi.” nirimu.

Minimuni kepe nimbendo: “Sike, ene malo. Ene ulu pulu peanga telemelema Ailimuni pilipe molombamonga mindili siku telemele kongonoma munduku kelko sike múlu pilingí.” nirimu.

¹⁴Kanu kinie kanorundu kinie kupe kake te torumu. Akuna ola ye te manie molorumu, akumu Manie Omba Mana Ye Au Lerimu Ye none telimu molorumu. Yu ye nomi kingimunge wanie kiraono kou gollone

teli te pakopa, langi nou lelime kolomongo teko limele lou pulse nee noli te ambolorumu. ¹⁵Kanu kinie angello te „Pulu Yemo popo toringi, ulke tembele mulu koleana angilirimu akuna wendo omba kupe polona ola molorumumundu ru nimbelle nimbendo: “Kinié ma koleana langime kamu nou lemuna kamu kolomongo teko sukundu lingí walemo kamu wendo okomo kene nunge langi kolomongo teli lou pulsemo liku langime kolomongo teko li.” nirimu. ¹⁶Aku nirimu kinie pilipelie kupe polona ola molorumu yemo manie pupe mana langime kolomongo tepa sukundu lirimu.

¹⁷Kanu kinie angello te ulke tembele mulu koleana angilirimu akuna wendo orumu. Yu kepe langi nou lelime kolomongo telemele lou pulse nee noli te ambolorumula. ¹⁸Kanu kinie angello te lupe, yu tepe nokorumu angello, yu Pulu Yemo popo toko melema kaloringi polomo mundupe kelepa omba, angello lou pulsemo ambolorumumundu tondolo ru nimbelle nimbendo: “Nunge lou pulse nee mololimu likulie unju waene tolemo mongoma polo tomu kene inie toko maku toi.” nirimu. ¹⁹Nirimu ungumu pilipelie lou pulse ambolorumu angello manie pupe mana waene mongo polo torumuma inie topalie, waene no teko mimi tengendo kimbuni kambilku nakele makele telemele mele Pulu Yemone paa mumindili kolorumu ulumu perimumu lerimuna memba pupe suku mundurumu. ²⁰Kolea ailine ulsukundu waene mongoma mingine kimbuni kambilku nakele makele teringi kinie mingine meme wendo omba tere anderete killomita mele omba pupe, olando olando omba kongi ote te ola angilimo tenga kumbine mele orumu.

15 ¹Kanu kinie mulu koleana suku ulu paa aili tondolo te kanopolie konopu aisili lipu mundurundu. Akumu i sipe: Yamboma kinie kamu umbuni pemba mele angello yepoko pakarane mele yepoko pakara ambolko angiliringi. Akumunge pulumu i sipe: Kanu umbunime pora nimbé kinie Pulu Yemone yamboma kinie mumindili kolomba uluma kamu pora nimbé.

²Na kanorundu kinie nomu kusa mololi none tepa te gallási kinie tepe kinie waka maka peli none terimu. Aku nomúmunge kélona yambo mare angiliringi. Kanu yamboma mele takaramo kinie, yu mele manda lelko teko mimi teko anjiringi melemo kinie, mele takaramonga imbi manda lepa perimu nambamo kinie, toko manie munduku enge niringi yamboma. Ene Pulu Yemonga gita melema ambolko nomú none telimunge kélona angilkulie niringimuni, ³Pulu Yemonga kongono tenjili ye Mosisini konana nirimumu kinie Sipisipi Walomonga konanamo kinie ningulie ningindu:

“Pulu Ye Aili Olandopamo
nuni ulu telenoma pali paa olandopa,
akuma kanopolie konopu aisili lipu mundulimolo.

Yambomanga Pali Ye Nomi Kingi
Alieli Molopa Minda Puli Yemo,
nuni ulu paa sike sumbi siku telenoma
mona lemo kanolemololo.

⁴Ailimu,

nu mindi paa kake tepili moleno akumunge
yambo naene nu pipili naa kolopa,
nunge imbi ambolko ola naa linjimbeye?
Nuni ulu sumbi siku telenoma pali
mona wendo olemo kanolemele akumunge
ma koleamanga pali yamboma
nu molenona ongo nu popo toko kapi ningi.”

niringi.

⁵Pe mulu koleana kelepo kanorundu kinie Pulu Yemo popo toringi sele ulke tembelena sukundu suluminia paa kake telimu kune lipe lerimu. Akuna sukundu Pulu Yemone nimbe panjirimu unguma perimu suluminiamo kanumu. Akumu kune lipe lerimu. ⁶Akuna yamboma umbuni singi mele yepoko pakara angello yepoko pakarane ambolko mengo wendo oringi. Akuma mulu wambale paa kake tepa pa telime pakoko, kako kou gollone telime toringi. ⁷Wendo oringi kinie mele konde mololi kise akumanga tene mingi kou gollone teli yepoko pakara, alieli molopa mindi puli Pulu Yemo yunge mumindili kololi uluma perimuma angello yepoko pakara sirimu. ⁸Sele ulke tembele kake teline Pulu Yemonga imbi ola molopa tondolo pa telimu kinie yunge tondolomo kinie akutolonga ikilie tepa ulke kake telimu si nirimu, akuna yambo te manda sukundu naa pumbe. Angello yepoko pakara yamboma umbuni singi mele yepoko pakara amboloringime ou kamu umbunime yamboma siku pora singi kinie pe mindi yamboma sele ulke tembelena suku manda pungí, ou molo.

16 ¹Kanu kinie pe nane ungu te Pulu Yemo popo toringi ulke tembelemonga wendo orumu pilirindu. Akumuni angello yepoko pakarando tondolo mundupelie nimbendo: “Ene puku Pulu Yemonga mumindili kololimu pelemo mingi yepoko pakara akuma mengo puku mana ondo lepai.” nirimu.

²Kanu kinie angello tene yunge mingi ambolorumumu memba pupe mana ondo lerimu kinie mele takaramonga imbimu enenga kangine molopa, takaramo none teli te teko mimi teko anjiringi melemo popo toko kapi niringi yambomanga kangine paa mindili sirimu ereli keru lkupendi toli aisili terimu.

³Angello talo sipemo yunge mingi ambolorumumu nomu kusana memba pupe ondo lerimu kinie nomu kusamo yambo kololi tenga mememo mele au lerimu kinie nona moloringi melema pali koloringi.

⁴Angello yepoko sipemo yunge mingi ambolorumumu memba pupe no omba purumumanga kinie no pikipe wendo orumumanga kinie ondo lerimu kinie noma pali meme au lerimu. ⁵Kanu kinie noma nokorumu angellomone ungu te nirimumu pilirindu. Yuni nimbendo:

“Nu kinié moleno, ou molorunu,
ye paa kake telimu,
nuni yambo teko kenjiringimenga
kote pilku apuruku konjikulie
aku siku ene mongo sinumu papu tenu.

⁶Nambemuna, aku yambomane nunge yamboma kinie nuni ungu umbu tonjirinuma pilku yamboma ningi siringi yamboma kinie toko konjiringi kinie meme omba purumumunge ‘Kinié enene pundu toko meme nangi.’ ningi sikinu akumu enenga teko kenjiringimunge mele kaloli likimili akumu papu likimili.”

nirimu. ⁷Kanu kinie Pulu Yemo popo toko melema kalingi polona ungu te wendo ombalie nimbendo:

“Pulu Ye Aili Olandopamo,
nuni sike nikinu.
Nuni kote pilkulie yamboma telemele mele
sumbi siku pilku apuruku konjilino lemo.”

nirimu.

⁸Angello kise sipemone yunge mingi ambolorumumu memba pupe enana ondo lerimu kinie Pulu Yemone ‘Enana tepe tondolomone yamboma nopili.’ nirimu. ⁹Kanu kinie enana tepe wendo omba paa konjirimumuni ‘Yamboma paa mindili nangi.’ nimbe ene norumuna enene Pulu Yemonga imbimu ungu taka tonjiku marake teringi. Aku ulu umbuni sirimu wendo orumuma Pulu Yemonga tondolomone ‘I uluma wendo opili.’ nirimu nakolo enene ‘konopu alowa naa temolo.’ ningi Pulu Yemonga imbimu ambolko ola naa linjiringi.

¹⁰Angello kise pakara sipemone mingi ambolorumumu memba pupe mele takaramonga ye nomi kingi molopa nokorumu polona ondo lerimu kinie yuni nokorumu koleama pali sumbulu torumu. Yamboma paa mindili nongo enenga alimbeluma kongilku nongo, ¹¹ene mindili nongo erele tepa terimu akumanga pilkulie mulu koleana molemo Pulu Yemonga imbimu ungu taka tonjiku marake teringi. Enenga ulu pulu keru teringime ‘Mundupu naa kelepo konopu alowa naa temolo.’ niringi.

¹²Angello talo pakara sipemone mingi ambolorumumu memba pupe no aili Yuperetisi omba purumuna ondo lerimu kinie nomo kumbulupe ena mundi olemona moloringi ye nomi kingi moloringime onge aulkemo akisinjirimu. ¹³Kanu kinie na kanorundu kinie wambiye derekonomo

kinie, mele takaramo kinie, Pulu Yemone ungu umbu tonjirimuma naa pilipe ungu mu we kolo topa yando nimbe sirimu yemo kinie, enenga keremanga kuru paa kanopo keru kanorundu kuru, londea none teli, yepoko wendo orumu. ¹⁴I kurumane ulu tondoloma telemele, enenga kongonomo i sipe: Pulu Ye Olandopamonga wale ailimunge ‘ma koleamanga pali ye nomi kingime sukundu sukundu ongo opa teangi wangi.’ ningu puku liku maku tolemele. ¹⁵(“Pilieme! ‘Wa noli ye te ombá.’ ningu naa pilku walu siku molemele kinie lipe sinjipe olemo mele na ene molongena aku sipu ombó. Yambo tene ‘Yu ombá kinie na we we molopo pipili naa kolambo.’ nimbe uru naa pepa makilipe kanopa, yunge mulu wambalema pakopa molomba yambomo yu malo.” [nirimu.])

¹⁶Kanu kinie kurumane ye nomi kingime kolea tenga liku maku toringi, aku koleamonga imbimu Ipuru unguna Amakedono.

¹⁷Angello yepoko pakara sipemone mingi ambolorumumu muluna ondo lerimu kinie Pulu Yemonga ulke tembele kake teline ye nomi kingimunge polomonga ungu tondolo te wendo ombalie nimbendo: “Kinié pora nikimu.” nirimu. ¹⁸Aku nirimu kinie kariapá tepa, ungu mare wendo omba, mulu kilkala nimbe, ma jimi jimi aili te terimu. Ma jimi jimi terimu akumu paa olandopa; ou yamboma pulu pulu ma koleana moloringi kinie aku sipe te paa naa terimu. ¹⁹Aku terimu kinie kolea paa aili Bepillono owe topa yepoko tepa, yambomanga kolea lerimumanga kolea ailime keru lepa pora sirimu. Pulu Yemone kolea paa aili Bepillono komu naa sipelie Pulu Yemo yunge mumindili paa kolorumumu perimu no waene mingimu ‘yu pali nopili.’ nimbe sirimu. ²⁰Nomuna sukundu lerimu kolea kangama pali kowa puringi, koleama pali ma pangi te kepe wendo naa orumu. ²¹Mulúna lo kopu mongo aili tepa topa yamboma torumu. Lo kopu mongo akumanga umbunimu rasi beko talonga mele. Lo kopu mongo olandopa torumumuni ene umbuni sirimu ene mindili noringimunge Pulu Yemonga imbimu ungu taka tonjiku marake teringi.

17 ¹[Pulu Yemonga mumindili kololi uluma perimu, mingi yepoko pakara ou ambolko moloringi angellomonga tene na molorunduna ombalie nimbendo: “Ambo wapura toli ailimu, no aisili omba pulimomonga ola molemomo, aku sipe telemomonga mindili singí limbe mele lipu ora siembo oi.” nirimu. ²“Mana moloringi ye nomi kingime kinie yu kinie wa ulu kerinele teringi; we yambo mana moloringime kinie yu wa ulu kerinele terimumunge no waene nongo kekelepa tolemele mele aku siku kekelepa toringi.” nirimu.

³Kanu kinie pe na molorunduna Minimu omba ambolorumumu kinie angellomone na kolea ku leline memba purumu kinie akuna ambo te mele takara kondoli tenga bulu mingine molorumu kanorundu. Aku mele takaramonga kangine imbi aisili molorumu, aku imbime Pulu Yemo marake teko ungu taka tonjiringi imbime molorumu. Aku melemonga

penge yepoko pakara kinie ungu rureponga talo kinie angilirimu. ⁴Aku ambomo ambo kamako nomime pakolemele mele wale pakoli kondoli talo pakopa, kou gollo kinie kou kang lupe lupe kololi kou mone aili tepa pulimoma kinie siripelu kake tepa kou mone aili tepa pulimoma kinie akumane yu au nimbe molorumu. Yu no mingi kou gollone teli te ambolorumu, aku mingimunge sukundu yu wa ulu kerinele terimumunge mele paa keru kalaro mololi aisili pepa peko lerimu. ⁵Yunge mambelena yunge imbi molorumu, aku imbimu ungu iku te molorumu, akumu i sipe: BEPILLONO PAA AILIMU, WAPORA TOLEMELEMA KINIE MANA YAMBOMANE ULU PULU PAA KALARO MOLOLI KERIME TELEMELEMA KINIE ENENGA ANUMU

nimbe molorumu. ⁶Pulu Yemonga yamboma kinie, Yesusi ‘Yu sike.’ ningu pilku yunge unguma andoko yamboma ningu siringi yamboma kinie, aku siku teko moloringimunge kanu ambomone ene topa konjirimu. Yambo te no tondolo nombalie kekelepa tolemo mele yuni ene torumumanga memema omba purumumunge yu paa konopu sipe kekelepa mele torumu.

Akumu kanopolie paa mini wale mundupu konopu aisili lipu mundurundu. ⁷Aku terindu kinie angellomone nimbendo: “Nu nambemuna konopu aisili liku mundukunuye? I ambomo kinie mele takara penge yepoko pakara kinie ungu rureponga talo kinie angilimomone ambomo memba pulimomo akutolonga ungu pulumu nu nimbu siembo. ⁸Mele takara kanonumu ou molorumu, kinié naa molemo, pe kowa muru te paa lepa mindi pupe naa pora nilimomonga wendo omba yu kolomba aulkena pumbe. Mana yambo mare, mamou wendo naa opili Pulu Yemone molopa mindi puli bokuna imbi naa torumu naa molemo yambomane kanu mele takaramo kanokolie, ou molorumu kinié naa molemo nakolo kelepa wendo ombá kinie kanokolie konopu aisili liku mundungí.

⁹“Mimi siku konopu kimbu siku pilingí yambomane imunge ungu pulumu pilingínje. Penge yepoko pakara akuma ambomo manie molemo ma pangi yepoko pakara. ¹⁰Penge yepoko pakara akumanga pulu talo sipemo ye nomi kingi yepoko pakara. Aku kingimenga kise pakara koloringi; te kinié we molemo; te ou wendo naa oli. Nakolo yu wendo ombá kinie wale laye kolte mindi kolea nokopa molomba. ¹¹Mele takara ou molorumu kinié naa molemo akumu ye nomi kingi engaki sipemo. Yu kinie kingi yepoko pakara kinie ene talape telumu, yu kolomba aulkena pulimo.

¹²“Ungu rureponga talo kanonu akumu ye rureponga talo ou ye nomi kingi naa molko koleama naa nokolemelema. Nakolo pe mele takaramo kinie pea ene ye nomi kingi nambama likulie ena mongo telu mindi koleama nokonge. ¹³Kingime enenga konopu telu sipe pepili molkolie, enenga tondoloma kinie kolea nokonge nambama kinie mele takaramo

singí. ¹⁴Ene Sipisipi Walomo kinie opa tenge, nakolo Sipisipi Walomone ene topa manie mundumbe. Yu ye aillimenga ye aili olandopamo, yu ye nomi kingimenga kingi olandopamo molopa, yuni ou mako topa ‘Nanga yamboma molangi wai.’ nirimuna yuni nilimo unguma tondolo munduku pilku lombili pulimele yamboma yu kinie tapu toko puringine ene topa manie mundumbe.” nirimu.

¹⁵Aku nimbelle angellomone nando nimbendo: “Nu no omba pumu, akumanga ola ambo wapura tolemomo ola molomu, aku noma yamboma kinie yambo talapema kinie yambo kangí lupe lupe angilimoma kinie yambo ungu lupe lupe lemele yamboma kinie. ¹⁶Mele takaramo kinie ungu rureponga talo kinie kanonu akumane ambo wapura tolemomo kinie konopu kerí panjikulie, yu paa teko kenjiku ‘Yu we we andopa molopili.’ ningu mulu wambalema pali kulunjiku, yunge kangine míndi mare toko nongo, ‘yu kamu tepene nopili.’ ningu kalonge. ¹⁷Pulu Yemone ‘Kingime yunge kongonomo tenjengi.’ nimbe ‘konopuni pilku teangi.’ nimbe pilirimu mele enene aku siku pilku ‘ene kinie mele takaramo kinie konopu teluna pupili molamili.’ ningu enenga koleama nokonge nambama mele takaramo singí. Ene aku siku teko molangi Pulu Yemone ‘Wendo opili.’ ou nimbe panjirimu unguma wendo ombá. Kanu kinie enenga kongonomo pora nimbé.

¹⁸“Ambo kanonumu mana molemele ye nomi kingime pali nokolemo kolea paa ailimu.”. nirimu.

18 ¹Ou akumu kanopolie nirindumuni, pe altopo kanorundu kinie angello te mulu koleana manie orumu. Akumu yu kolea nokomba namba paa aili te monjipe, yunge tondolo pa telimuni ma koleana pa tenjirimu. ²Yuni paa tondolo ru nimbelle nimbendo:

“Kolea Aili Imbi Paa Olandopa Mololi Bepillono kamu kerí lemu. Kerí lepa pora simu.

┌Ou yambo aisili akuna moloringi nakolo kinie┐

Setenenga kendemande kuruma

‘Olionga koleamo.’ ningu akuna pelemele.

Kuru kerí kalaro mololime kinie

kera kalaro mololime kinie

kanopo kerí kanolemolo kerama kinie

akuna pelemele.

³Kanu koleana yambo moloringimene we koleamanga pali yambo talapema wa ulu kerinele tenge uluma pelemo no waene paa tondolomo nangi.’ nimbe karaye terimu noringimunge kamu kerí lerimu. Koleamanga pali ye nomi kingimene kepe yu kinie wa ulu kerinele teringila.

Mana bisinete teringi yemane
 kara puku mele kerime waka lerimumunge
 ene yu kinie bisinete teko
 kou mone aisili liringi.”

nirimu.

⁴⁻⁵Kanu kinie pe mulu koleana ungu te lupe wendo orumu pilirindu
 kinie nimbendo:

“Nanga yamboma,
 aku koleamonga ulu pulu kerime
 lepa mulu koleana ola olemo,
 aku koleamone tepa kenjirimu uluma
 Pulu Yemone pilipe molemo kene
 ene aku koleamo munduku kelko ulsu wangi.
 ‘Yunge ulu pulu keru telemo akuma
 pea tapu topo naa teamili.
 Ulu pulu keru telemo akumanga Pulu Yemone
 umbuni simbema olio pea naa liemili.’ ningu
 wendo wangi.

⁶Yuni yando tepa kenjirimu akumunge
 enene anju aku siku yu pundu toko siengi.
 Yuni yando terimu akumunge
 enene anju tere lelko pundu tangi.
 Yuni no enge nili mingi kaponu
 tepa mimi terimumu liku tere lelko
 no enge nili olandopa pulimu yu nopili siengi.

⁷Yu yuyu ou ‘molopo konjembo.’ nimbe
 yunge imbi ambolopa ola lipe kara pupe molorumu
 akumunge pundu toko yu mindili siku
 umbunime mepili siengi.
 Yuni konopuni pilipelie
 ‘Na ambo nomi kuwini molopo kuwininge polona molio.
 Na ambo wayere naa molio.
 Na walsikale kepe kola tepo kolaulke naa molombo.’
 nimbe pilimo.

⁸Akumunge ena telumunge
 yunge umbuni wendo ombáma wendo ombá.
 Yambo kolonge kuru aisili wendo omba,
 yambo aisili kola teko, kolea engele lemba.
 Tepene yu nombu pora simbe.
 Yuni uluma aku sipe tepa kenjimbemonga
 yu kote tenjipe pilimo Pulu Ye Ailimu
 paa enge nili olandopa pelemo yemone

yu apurupe mindili akuma simbe.

⁹“Yu kinie wa ulu kerinele teko, yu waka kolorumu uluma pea waka koloringi kara puku teringi ye nomi kingimene yu tepene nomba ikilie wendo ombá kinie kanokolie kola teko kolaulkena wale aisili molonge. ¹⁰Yu mindili nombá mele kanokolie paa mini wale munduku paa sulu teko angilkulie ningindu:

“Ai ya! Ai ya! Kolea imbi paa ola mololimu,
kolea paa aili enge nili Bepillono!
Ena mongo telumunge mindi
nunge teko kenjirinumunge
uluma walsikale wendo okomo.” ningí.

¹¹“Mana bisinete tenge yema enenga bisinete teko kou mone lingí melema naa lingímunge ene kola teko wale aisili kolaulke molonge. ¹²Bisinete teko nosingí mele akuma i sipe: Kou gollo kinie kou sillipa kinie umbu kou kou mone aili tepa pulimoma kinie siripelu kake kou mone paa olandopa pulimoma kinie; múlu kake peangama kinie, múlu kondoli lupe lupema kinie; unju lupe lupe mune tolime kinie, mele lupe lupe kongi ellepene ungúni teko mimi tenge melema kinie, unju kou mone aili tepa pulimene teko mimi tenge melema kinie, kou boronisi kinie kou aini kinie kou mono wape teli kinie aku koumane teko mimi tenge melema kinie, aku melema nosiku, ¹³kangine ‘mune topili.’ ningu kopongo wele teko mimi teko kalemele sinamono kinie sipási kinie, paura keku kalemele kinie mune tolemoma kinie, wele lupe lupe mune tolime kinie, no waene kinie unju ollipi wele kinie, rasi witi kinie, rasi witimuni teko mimi telemele pillawa kinie; kongi kao sipisipime kinie; kongi ote kinie otene kundulimo karoma kinie; kongono we tenjingí kendemande molonge yambo, ‘konopu naa pepa kongi mele molemele.’ ningu mengo puku kou mone bisinete tenge yamboma kinie; aku mele nosingíme pali yambomane altoko koleamanga lupe liku mengo ongo makete teko kou lingí aukemo manie pumbemonga kola tenge.

¹⁴“Enene ningindu: ‘Nu mele peanga kou mone olandopa pulimo melema ‘paa liemboa!’ konopu lenoma manie pumu. Mele peanga aisili nu waka lemuma kinie nunge au nilino mele kou mone olandopa pulimo peangama kinie kamu kamu nu mundupe kelepa manie pumu. Melema altopa nu kinie naa lemba kanoni.’ ningí. ¹⁵Aku melema bisinete teko kou mone aisili liku singí yemane sulu teko angilku yu mindili aili tepa nombá mele kanokolie paa mini wale mundungí. Kola teko kolaulke molkolie ¹⁶ru ningulie ningindu:

“Ai ya! Ai ya! Kolea imbi paa ola mololimu,
ambo kamakoma pakoko molemele mele
wale pakoli kondoli pakopa,
kou gollo kinie kou kangi lupe lupe kololi

kou mone aili tepa pulimoma kinie,
siripelu kake tepa
kou mone aili tepa pulimoma kinie
akumane yu au nimbe molorumu.

¹⁷Ena mongo telumunge yuni kou mone
aili tepa purumu nosilimo melema
paa kamu keru lemu.” ningí.

“Nomu kusana andoli sipi nokolemele yema kinie sipimenga kongono
telemele yema kinie nona andoko bisinete teko kou mone limele
yamboma kinie aulke sulu teko angilkulie kanonge. ¹⁸Tepe nombámonga
ikiliemo kanokolie ningindu: “I kolea ailimu none teli te lerimuye?”
ningí. ¹⁹Ma kingipu liku pakoko kola teko kolaulke molkolie ningímuni
ru ningulie ningindu:

“Ai ya! Ai ya! Kolea imbi paa ola mololimu,
sipi mengo andoko
akuna kou mone aili tepa nosirimu
kou mone aili teko liringi koleamo!
Ena mongo telumunge
aku koleamo kamu keru lemu.” ningí.

²⁰“Mulu koleana molemele yamboma kinie,
Pulu Yemonga yamboma kinie
Kirasini “Nanga kongonomo tenjipai.”
nimbe lipe mundurumu yema kinie
Pulu Yemone ungu umbu tonjirimuma pilku
yamboma ningu siringi yamboma kinie
i koleamone ene mindili sipe tepa kenjirimumunge
Pulu Yemone apurupelie
yu mindili sipe tepa kenjikimumunge
yu lepa kenjilimomonga
konopu aili teko siei!”

nimbé.

²¹Kanu kinie angello paa enge nili tene kou paa aili te ola lipe nomu
kusana topa manie mundupelie nimbendo:

“I tekeromo mele aku sipe
ulu tondolo wendo ombá tene
kolea aili imbi paa ola mololi kolea Bepillono
topa kenjimbe kinie
yambomane i koleamo altoko naa kanonge.

²²Gita toko, kolape mingi langoko,
biyukele ungu siku, konana ningu,
aku siku ulu telemele unguma
altoko kamu kamu naa pilingí.

Ulke takoko mele teko mimi telemele kongonomanga
 yamboma altoko kamu kamu naa kanongela.
 ‘Pillawa teamili.’ ningu kou aili tene
 rasi witi kali lemele kinie ungu nilimo ungumu
 altopa kamu kamu naa nimbé naa pilingi.
 23 Nu koleamo kamu kamu tepe llame pa naa temba.
 Ye te ambo limbe molo ambo te ye pumbendo
 ungu nilimele mele
 nu koleamo altoko kamu kamu naa pilingí.
 Ou nunge bisinete teringi yema
 koleamanga pali ye kamakoma moloringi.
 Nuni ma koleana yamboma pali
 ambo konga melema
 kolo toko kondi toko sirinu akumuni
 yambomane ulu keru aisili teringi.
 24 Pulu Yemone ungu umbu tonjirimu unguma pilku
 yamboma ningu siringi yamboma kinie
 Pulu Yemo yunge yamboma kinie
 yuni topa konjirimumanga memema
 yunge koleana lemo;
 ma koleamanga pali toko konjiringi yambomanga
 memema kepe aku koleana lemo.
 Aku uluma pali wendo orumuma
 kolea Bepillonone tepa kenjirimumunge
 wendo orumu.”

nirimu.

19 ¹⁻² Aku uluma pora nirimu kinie pe pilirindu kinie mulu koleana
 yambo aisili ungu nilimele mele ungu te wendo orumu pilirindu.
 Akumane ru ningulie ningindu:

“Pulu Yemone uluma pali
 paa sike sumbi sipe apurupe telemo.
 Wapora topa imbi paa ola mololi ambomo yuni
 wapora toli uluma terimumuni
 ma koleana yamboma ‘molko kenjengi!’ nirimumunge
 aku ulu terimuma Pulu Yemone pilipe apurupe
 ‘Yu mindili nopili.’ nirimu.
 Aku ambomone Pulu Yemonga kendemandema
 topa konjirimu akumanga mememanga
 Pulu Yemone pundu tonjipe mindili sirimu akumunge
 yu kapi nimbu imbi ambolopo ola linjemili!
 Mindili nolemelka aulkena
 lipe taponjipe wendo lipe

yu kinie molko konjingí aulkena
 lipe monjilimo ulumu yu kinie pepa,
 yunge imbi paa olandopa molopa,
 tondolo pa telimu yu kinie pepa
 yu melema pali nokomba nambamo kinie
 engemotolo pelemo yemo.”

niringi.

³Altoko ru ningulie ningindu:
 “Yuni yu topa kalomumunge ikilie
 alieli omba mindi pelemomonga
 Pulu Yemo kapi nimbu
 imbi ambolopo ola linjemili!”

niringi.

⁴Ye nomi wane paono po kinie, mele konde mololi kise kinie, ene ye
 nomi kingi polona molemo Pulu Yemonga kumbi kerena manie puku
 tamalu peko, yu kapi ningu imbi ambolko ola linjikulie ningindu:

“Aku sipe tepili.
 Pulu Yemo kapi nimbu
 imbi ambolopo ola linjemili!”

niringi.

⁵Kanu kinie ungu te ye nomi kingi polona wendo ombalie nimbendo:
 “Ene yunge kongono yambo kendemande
 molemelema pali,
 ‘Nu olionga ye ailimu.’ ningu
 pipili kolko yunge ungumu taka lelko
 pilku telemele yambo ailime kepe
 imbi naa mololime kepe
 enene olionga Pulu Yemo kapi ningu
 imbi ambolko ola linjengi.”

niringi.

⁶Pe kelepo pilirindu kinie ungu te, yambo aisilini ungu panjilimele
 mele ungu te, no aili topalie ungu nilimo mele molo mulú tondolo kilkala
 nilimo mele ungu te pilirindu. Akumane ru ningulie ningindu:

“Olionga Pulu Ye Aili Tondolo Pepa
 Namba Aili Olandopamo Lemo Yemo
 kamu ye nomi kingimu molopa
 melema pali nokolemomonga
 yu kapi nimbu imbi ambolopo ola linjemili!

⁷Sipsisipi Walomo ambo limbe walemo

kamu wendo okomo.
 Yu ambo limbemone ‘Na omba limbe.’ nimbe
 nokopa molemomonga

olio konopu peanga pepili konopu sipu
 ‘Papu terimu.’ nimbu imbi ambolopo ola linjemili!

⁸Pulu Yemone

‘Mulu wambale paa peanga tondolo pa tepa
 kake telime pakopili.’ nimbe simu.”

niringi. (Mulu wambale peangamanga pulumu Pulu Yemonga
 yambomane ulu peanga telemele uluma yuni kanopa ‘ulu sumbi nilime’
 nimbe kanolemo uluma.)

⁹Kanu kinie angellomone nando nimbendo: “Ungu nimbúmu pepána
 imbi tani: ‘Sipisipi Walomo ambo limbe langi koyongena Pulu Yemone
 yambomando ‘Wangi.’ nimbé yamboma ene malo.’ aku mele pepána
 toi.” nirimu. Aku nimbelle kelepá ungu te pea nimbendo: “I unguma paa
 sike Pulu Yemonga ungu sikema.” nirimu. ¹⁰Aku nirimu kinie pilipulie
 angellomonga kumbikerena tamalu pepo kapi nimbú terindu nakolo yuni
 nando nimbendo: “Nu aku siku naa tei! Nunge angenalimene Yesusinge
 unguma yamboma ningu silimelema kinie nu kinie na kinie olio pali Pulu
 Yemonga kendemandema molopo kongono tenjilimolo kene nuni Pulu
 Yemo mindi popo toko kapi nieni. Pulu Yemonga ungu nimbu silimolo
 akumunge pulumu Yesusinge unguma nimbu silimolo ulumu akumunge
 ‘nu kinie angenali kinie na kinie olio peama yunge kendemandema
 molemolo.’ nikiru.” nirimu.

¹¹Kanorundu kinie mulu koleamo nangape toli lerimu kanorundu kinie
 kongi ote kurumulú te angilirimu, akumunge bulu mingine ola ye te
 molorumu, akumu imbi lelko ‘Kongono Ambolopa Nokopa Konjipe Konopu
 Alowa Naa Teli Yemo’ ningu, ‘Ungu Sikema Mindi Pelemo Yemo’ nilimele. Yu
 kote pilipe sumbi sipe apurupe we naa lipe taponjilimo. Yu we ‘Opa teambo.’
 nimbe naa telemo. Ungu pulu te pelemo kinie pilipelie telemo. ¹²Yunge
 mongotolo tepe mele tondolo pa tepa, ye nomi kingime wanie kiraono
 pakolemele mele wanie kiraono aisili yunge pengena pakolemo. Yunge
 kangine imbi te molemo, aku imbimu yuyu pilimo yambo tene lupe naa
 pilimele. ¹³Yu mulu wambale meme kaloli sulu te pakolemo. Yunge imbimu
 Pulu Yemonga Ungumu. ¹⁴Mulu koleana amime kongi ote kurumulúmanga
 molko yu lombili pungí puringi, akuma mulu wambale kake paa peanga
 mare, kalara naa mololime pakoringi. ¹⁵Yunge kerena ma koleana yambo
 talapema pali tomba opa teli lou pulse paa nee noli te pelemo.

‘Yu yambomanga pali ye ailimu molopa
 yamboma paa tondolo mundupe
 nokopa molomba.’

Pulu Ye Olandopa Tondolomonga mumindili paa olandopa kololi ulumu
 pelemo waene mongoma kimbuni kambilipe nakele makele telemo.

¹⁶Yunge mulu wambale sulu akuna kinie yunge porona kinie imbi te
 molemo, akumu i sipe:

YE NOMI KINGIMENGA YU YE NOMI KINGI PAA OLANDOPAMO;
 YE AILIMENGA YU YE PAA AILI OLANDOPAMO.
 nimbe molemo.

¹⁷Kanorundu kinie enana sukundu angello te angilirimu, akumuni muluna mangoko andoringi keramando tondolo ru nimbelle nimbendo: “Pulu Yemone langi aili koyomumu nangi wai.” nirimu. ¹⁸“Ye nomi kingimenga onoma kepe, amimenga ye nomimenga onoma kepe, ye enge nilimenga onoma kepe, otema kinie enenga bulu mingine ola molko andolemele yema kinie enenga onoma kepe, yambomanga pali we molemele yamboma kepe, kongonoma we tenjiku mele kaloli naa limele kendemandemanga kepe, imbi naa mololime kepe, imbi mololime kepe, enenga onomanga mǐndime nangi wai.” nirimu.

¹⁹Kelepo kanorundu kinie mele takaramo kinie mana ye nomi kingime kinie ‘Kongi ote bulu mingine ola molemo yemo kinie yunge amime kinie opa teamili.’ ningu maku toringi. ²⁰Nakolo Pulu Yemone ungu umbu tonjirimuna naa pilipe ungumu we kolo topa yando nimbe sirimu ye kanumu mele takaramone lipe taponjirimuna ulu tondolo aisili terimu akumu kinie, mele takaramo kinie, elte ka siringi. Ou ulu tondolo terimu ulumane yambo mele takaramonga makomo ‘kangine molopili.’ ningu, yu none teli te teko mimi teko anjiringimu popo toko kapi niringi kanu yamboma kondi torumu. Yu kinie mele takaramo kinie ka sikulie, kou sallapa tepe nomba konjipe perimu muru paa ailine liku manie munduringi. ²¹Kongi ote bulu mingine ola molorumu yemonga kerena opa teli lou pulse perimumuni wema pali topa konjirimu, kanu kinie enenga onomanga mǐndime keramane ongo nongo ene olone koloringi.

20 ¹Kanorundu kinie mulu koleana angello te, kowa muru te paa lepa mindi pupe naa pora nilimomonga kere pulu kimu kinie ka sene paa aili te kinie ambolopa memba, manie orumu. ²Aku angellomone wambiye derekonomo ambolopa lipe ‘Ponie wane tausini aku sipe molopili.’ nimbe ka senene ka torumu. Aku wambiye derekonomo yu koronga ou molorumu kongi ka wambiyemo, yu depelemo, yu Setene. ³Angellomone yu ambolopa lipe ka senene ka topalie yu mana manie kowa muru te paa lepa mindi pupe naa pora nilimomonga topa manie mundupe, ‘Ponie wane tausini omba pupili yu altopa wendo omba ma koleana yambo talapema andopa kolo topa kondi naa topili.’ nimbe kerepulumu pipi sipe lloko torumu. Ponie akuma pora nimbé kinie ‘Yu wendo omba laye kolte andopili.’ ningu wendo liku mundungí.

⁴Ye nomi kingi molemele poloma kanorundu, akumanga Pulu Yemone ‘Yamboma apurengi.’ nimbe namba sirimu yamboma moloringi. Yambomane mana molko Yesusinge unguma andoko ningu siku, Pulu Yemonga ungumu tondolo munduku pilku amboloringine ene nomime karu lelko toko konjiringi, akumanga minime kanorundu. Ene

mele takaramo kinie mele takaramo none teli melte teko mimi teko anjiringimu tolo popo toko kapi ningu imbi ambolko ola naa linjiku, mele takaramonga makomo enenga mambelena molo kine ‘Naa molopili.’ niringi yamboma kanorundu. Akuma lomboroko ola molko, ponie wane tausini Kirasi pea ye nomi kingime molko melema nokoringi. ⁵Yamboma pali lomboroko ola molongemonga ene kumbi lelko lomboroko ola moloringi. (We yambo koloringime aku yamboma kinie walsikale lomboroko ola naa moloringi. Ponie wane tausini pora nirimu kinie lomboroko ola moloringi.) ⁶Kumbi lelko ola moloringi akuma yambo kake telime, ene malo. Yamboma wale talo siku kolonge aku ulumuni ene uluri manda naa temba. Ene Pulu Yemo kinie Kirasitolo popo tonjili yamboma molko, Kirasi kinie pea ponie wane tausini kingime molko melema nokonge.

⁷Ponie wane tausini pora nimbé kinie kurumanga nomi Setene ka ulkena wendo liku mundungí kinie ⁸ma koleana pali molemele yamboma, Goko kinie Mekoko kinie kondi topa ‘Opa teangi wangi.’ nimbe sukundu sukundu limbe. Aku yamboma kou okiya mele kapola. ⁹Ma koleana pali kimbu kongono teko ongo ongolie, Pulu Yemonga yamboma moloringi koleamo, Pulu Yemo konopu monjilimo kolea ailimu, makaye teko tonge teringi nakolo mulu koleana tepe te manie omba aku amime norumu. ¹⁰Kanu kinie depelemone ene kolo topa sipe kondi torumu yemo, liku kou sallapa tepe nomba konjipe perimu muru paa ailine, mele takaramo kinie, Pulu Yemone ungu umbu tonjirimuna naa pilipe ungumu we kolo topa yando nimbe sirimu yemo kinie, elte ou liku toko manie munduringi muruna, yu liku toko manie munduringila. Akuna ene ipulueli tangoli alieli mindili nongo mindi molonge.

¹¹Kanu kinie pe kanorundu kinie ye nomi kingi tenga polo kake teli aili te lerimu, akuna ye te molorumu kanorundu. Mamo kinie mulumu tolo yu kinie tere lelko molonge kolea te naa lerimuna yu molorumuna munduku kelko kowa puringi. ¹²Yambo koloringime pali, wema kinie imbi mololime kinie yu molorumu polomonga kumbikundu angiliringi kanorundu. Boku mare wendo lipe kanorumu. Pe boku te lipe kanorumu, akumu konde molopa mindi puli bokumu. Kanu kinie bokumanga sukundu enenga ulu teringime kanopa apurupe kote pilirimu. ¹³Nomu kusana koloringi yamboma lomboroko ola molko, yambo ono koleana leringi yamboma kepe Yambo Kolemelemanga Minime Pulimele Koleana puringi yamboma kepe lomboroko ola molko kotena puku angiliringi. Kanu kinie enenga ulu teringimenga yambo telu telu nimbe kote tenjirimu. ¹⁴Kanu kinie kololi ulu pulumu kinie ou kolkolie minime moloringi murumu kinie akutolo tepe nomba perimu muru paa ailimunge topa manie mundurumu. I tepe nomba pelemo muru paa ailimu yamboma wale talo siku kolemele ulumu. ¹⁵Kote pilimbe yemone yambo

tenga imbimu konde molopa mindi puli bokuna naa molorumu kinie kanopalie kanu yambomo tepe nomba perimu muru paa ailimunge topa manie mundurumu.

21 ¹Pe mulu konde te kinie ma konde te kinie kanorundu. Ma oumu kinie mulu oumu kinie pora nimbe, nomu kusamo kamu naa molorumu. ²Kolea aili kake teli, akumu Jerusalleme kondemo, Pulu Yemo molorumu mulu koleana mundupe kelepa manie ombá orumu kanorundula. Ambo te ye pumbendo au nilimo mele yu aku sipe au nimbe konjipe orumu. ³Pe pilirindu kinie ye nomi kingi polona ungu te wendo omba tondolo ru nimbelle nimbendo: “Kinié Pulu Yemo molemo ulkemo omba, yamboma molemelena angilimo, yu ene kinie tapu topa molomba. Ene yunge yamboma molonge, yu enenga Pulu Yemo molopa ene nokopa, ene kinie molomba. ⁴Yuni enenga mongona kola molombama kulu tonjimbe. Ou uluma pora nirimuna yamboma altoko kolou naa kolko, kola naa teko, kolaulke naa molko, mindili naa nonge.” nirimu.

⁵Ye nomi kingi polona molorumu yemone nimbendo: “Nane melema pali kondenga tekero.” nirimu. Pe kelepa nimbendo: “I nikiru unguma ungu sikema, yambomane manda ‘Nane nikiru mele sike telemo.’ ningu pilingí unguma kene aku unguma pepána imbi toi.” nirimu.

⁶Nando kelepa nimbendo: “Uluma pali wendo omba pora simu. Na Ou Kumbi Lepa Yemo, Pe Akilipe Yemo; na Melemanga Pali Pulu Yemo, ‘Kongono Tembo.’ Konopu Lelioma Alieli Tepo Pora Silio Yemo. Yambo te no waka lemo yambomo alieli konde molopa mindi puli ulu pulumu pelemo no pikipe wendo olemomo kou mone naa lipu ‘We nou.’ nimbumu. ⁷Yambo te enge nimbe opa toumu topa manie mundumbemo monge melema pali limbe, na yunge Pulu Yemo molombo, yu nanga ambolangomo molomba. ⁸Nakolo yambo

‘Opa naa teamili.’ ningu pipili kolemele yamboma kinie,

‘Na kolo tolemo.’ ningu pilku

na monjiku naa pilimele yamboma kinie,

paa ulu pulu kerime telemele yamboma kinie,

yambo toko konjilimele yamboma kinie,

wa ulu kerinele telemele yamboma kinie,

tomo ambolko meambu liku ala tolemele yamboma kinie,

we melema anjiku ‘Olionga pulu yema. Olio nokolemele.’

ningu popo toko kapi nilimele yamboma kinie,

kolo tolemele yamboma kinie,

aku siku telemele yamboma pali kou sallapa tepe nomba konjipe pelemo

muru paa ailine puku molonge, akumu enenga molonge koleamo. Aku

ulu ene kinie wendo ombámo wale talo siku kolonge ulumu.” nirimu.

⁹Kanu kinie angello yepoko pakara, kamu umbuni yepoko pakara perimu mingime amboloringi kanumanga te na molorunduna ombalie

nando nimbendo: “Sipisipi Walomo Ambo Limbemo yu kinié ambo limbe tekemomo, nu lipu ora siembo, kanani oi.” nirimu. ¹⁰Kanu kinie Mini Kake Telimuni na ambolorumu kinie angellomone na memba ma pangi paa olandopa kou polorumu tenga memba pupe monjipelie, kolea aili kake teli Jerusalleme Pulu Yemo molorumu mulu koleana mundupe kelepa manie ombá orumumu na lipe ora sirimu. ¹¹Jerusalleme pa terimumu Pulu Yemonga tondolo pa telimuni pa tepa, umbu kou te kou mone paa olandopa pulimo te tondolo pa telemo mele, kou jasipa mele, yu aku sipe tondolo pa tepa mini mana tepa, paa kariyápa mele pa terimu. ¹²Aku kolea ailimu kou pala paa aili olana pepa, kerepulu rurepo lerimu. Angello rurepo aku kerepulu rureponga nokoko angiliringi. Kou pala kunemanga Isirele yambo talape rurepo akumanga imbime telu telu nimbe molorumu. ¹³Ena mundi olemokondo kerepulu yepoko lepa, ena pulimokondo kerepulu yepoko lepa, wikindu kerepulu yepoko lepa, merekendo kerepulu yepoko lerimu. ¹⁴Kolea ailimunge kou palamonga kou aili rurepo monjiringi kou sipímenga ola Sipisipi Walomone ou ‘Yunge kongonomo tenjipai.’ nimbe lipe mundurumu ye rureponga imbime molorumu.

¹⁵Angello na kinie ungu nirimumu melema manda manjili jilie kou gollone teli te ambolorumu. Akumuni kolea ailimu kinie kou pala kerepuluma kinie kou palamo kinie manda manjimbendo ambolorumu. ¹⁶Koleamonga ekendo ekendo sululia ponjilia naa tepa kapola kapola terimu. Kolea ailimu winju sipe manda lerimu kinie tu tausini po anderete killomita mele; pera topa manda manjirimu kinie aku sipela terimu; olando sipe manda lerimu kinie telula terimu. ¹⁷Kou palamo manda manjirimu kinie akumu mita tere paono tene mele. Angellomone mita manda manjirimumu mana yambomane manda manjilimele aku sipe manda manjirimu. ¹⁸Palamo kou jasipane teko, kolea ailimu kou gollo paa nurupulu te naa pelimuni teringi, yu kariyápa mele pa terimu. ¹⁹Koleamonga pala sipine kou lupe lupe peanga kou mone olandopa pulimomane au siringi. Pala sipi kumbinemo kou peanga jasipa panjiku, sipi talo sipemo kou peanga muku teli kou sapaia panjiku, sipi yepoko sipemo kou peanga kake teli kou akete panjiku, sipi kise sipemo kou peanga kondili nili kou emera panjiku, ²⁰sipi te pakara sipemo kou peanga kondoli tepa kake tepa teli kou saronikisi panjiku, sipi talo pakara sipemo kou peanga kondoli kou konilliane panjiku, sipi yepoko pakara sipemo kou peanga kanie teli kou kirisollaite panjiku, sipi engaki sipemo kou peanga kondili nili te lupe tepa nili kou berili panjiku, sipi rureponga telu sipemo kou peanga kanie te lupe tepa teli kou topasi panjiku, sipi rureponga talo sipemo kou peanga kondili nimbe kanie tepa teli kou kirisoperesi panjiku, sipi rureponga yepoko sipemo kou peanga muku te lupe tepa teli kou aiyasini panjiku, sipi rurepo sipemo kou peanga

kondoli te lupe kou ametisi panjiringi. ²¹Pala kune rurepo siripelu kake tepa kou mone paa olandopa puli rurepo angilirimu. Kunema telu telu ningu siripelu aili telu telu ningu teringi. Kolea ailimunge aulke barisime kou gollo paa peanga nurupulu te naa pelime munduringi, aulke akuma kariyápa mele pa terimu.

²²Kolea ailine sukundu Pulu Yemo ongo popo tonge ulke tembele te angilirimu naa kanorundu. Aku nambemuna, mana Pulu Yemo molorumuna ulke tembelena puku yu popo toko kaloringi nakolo aku kolea ailimunge Pulu Ye Aili Tondolomo kinie Sipisipi Walomotolo moloringilimunge ulke tembele te akuna naa angilirimu. ²³Pulu Yemonga tondolo pa telimuni koleamo pa tenjilimo, Sipisipi Walomo koleamonga tepe llame molorumumunge ena kepe oli kepe tene akuna pa naa tenjilimo. ²⁴Koleamanga pali yamboma kolea ailimu pa tembamonga manda andoko molonge; mana ye nomi kingime enenga mele kou olando pumbe aisili aku koleana mengo onge. ²⁵Aku koleamo sumbulu naa tombamonga wale tenga pala kunema pipi naa singí. ²⁶Yambomane enenga mele kou mone olandopa pumbe mele aisili akuna sukundu mengo pungí. ²⁷Nakolo mele kalaro mololime kinie, yamboma teko pipili konjili uluma telemele yamboma kinie, kolo tolemele yamboma kinie, akuma aku koleana sukundu paa naa pungí. Sipisipi Walomonga konde molopa mindi puli bokuna imbi molomba yamboma mindi akuna sukundu pungí.

22 ¹Kanu kinie angellomone alieli konde molopa mindi puli ulu pulumu pelemo no omba purumumu na lipe ora sirimu, akumu kariyápa mele pa terimu. Pulu Yemo kinie Sipisipi Walomo kinie eltenga ye nomi kingi polomonga no akumu wendo omba, ²kolea ailimunge aulke barisi suku singine omba purumu. No ekendo ekendo kélotolonga alieli konde molopa mindi puli ulu pulumu pelemo unjumu angilirimu, akumu ponie tenga tenga wale rurepo mongo tolemo, oli tenga tenga mongo tolemo. Unjumunge gomomane yamboma tepa konde limo. ³Pulu Yemone mana umbuni sirimu mele umbuni paa telu kepe aku koleana naa pemba. Pulu Yemo kinie Sipisipi Walomotolonga ye nomi kingi polomo aku koleana lembe, Pulu Yemonga kongono tenjili kendemande yambomane yu popo toko kapi ningí. ⁴Enene yunge kumbikeremo kanonge, yunge imbimu enenga mambelena molomba. ⁵Aku koleana ipu naa lembe. Pulu Ye Ailimuni ene molongena pa tenjimbemonga ‘Ena tepili.’ molo ‘Tepe llame kandamili.’ naa ningí. Ene yambo nomi kingime alieli molko nokoko mindi pungí.

⁶Angellomone nando nimbendo: “I unguma ungu sikema, yambomane manda ‘Nane nikiru mele sike telemo.’ ningu pilku monjiku pilingí unguma. Ailimu, Pulu Yemone ungu umbu tonjirimuma pilku yamboma ningu siringi yambomanga minimenga Pulu Yemo, yuni ‘Yunge

kendemandemane uluma nondopa wendo ombá mele kanangi lipe ora sipili.’ nimbe yunge angellomo lipe mundurumu.” nirimu.

⁷Yesusini nimbendo: “Pilieme! Na nondopo ombó.” nirimu. I bokuna nimbe molemo ungu pe wendo ombáma pilipe lipe tenge panjipe temba yambomo yu malo.

⁸Na Jono, na i uluma pilipu kanorundu yemo. Pilipu kanopolie na uluma lipe ora sirimu angellomo ‘Yu popo topo kapi niembo.’ nimbu yunge kumbikerena tamalu perindu ⁹nakolo yuni nando nimbendo: “Paa aku naa tei! Nunge angenali Pulu Yemone ungu umbu tonjirimuma pilku yamboma ningu siringi yema kinie, i bokuna nimbe molemo unguma pilku liku telemele yamboma kinie, nu kinie na kinie olio pali Pulu Yemonga kendemandema molopo kongono tenjilimolo kene nuni Pulu Yemo yu mindi popo toko kapi nieni.” nirimu.

¹⁰Aku nimbelle kelepá nando nimbendo: “I bokuna ulu pe wendo ombá mele nimbe molemo uluma nondopa kamu wendo ombá kene ‘Naa piliengi! Naa nimbu para siembo.’ ningu lopi naa teani. ¹¹Yambo te tepa kenjilimo yambomo

yu kamu tepa kenjipe molopili.

Yambo te kaláro molopili molemo yambomo

kamu kaláro molopili yambo akumu molopili.

Yambo te tepa konjilimo yambomo

kamu tepa konjipe molopili.

Yambo te kake tepili molemo yambomo

kamu kake tepili molopili.”

nirimu.

¹²Yesusini nimbendo: “Pilieme! Na nondopo ombó tekero. Ombó kinie yamboma enenga ulu telemelemanga yu mele mele mele kalombondo mele kalombo melema membo ombó. ¹³Na ou kumbi lepo molorundu pe akilipu molombo yemo; Na Kumbinemo Pe Akilipemo; Na Melemanga Pali Pulu Yemo, Na ‘Kongono Tembo.’ Konopu Lelioma Alieli Tepo Pora Silio Yemo.

¹⁴“Yamboma enenga mulu wambalema kulumiye tolemele yamboma aku telemelemonga ‘Alieli konde molopa mindi puli ulu pulumu pelemo unjumunge mongoma ongo nongo, kolea ailimunge kou pala kerepulumanga ongo puku sukundu wai.’ nimulúmunge kanu yamboma ene malo.

¹⁵Ulu kerime mindi konopu kimbú siku molemelema kinie,

tomo ambolko meambu liku telemelema kinie,

wapora andoko tolemelema kinie,

yambo toko konjilimelema kinie,

we melema anjiku ‘pulu yema’ ningu popo toko

kapi nilimelema kinie,

kolo toli uluma konopu monjiku kolo toko telemelema kinie,
kanu yamboma ene kolea ailimunge kou palamonga ulsukundu
molemele.

¹⁶“Na Yesusi, nane ‘Nanga yambo talapema i unguma piliengi, pupe
nimbe sinjipili.’ nimbu nanga angellomo ‘Nu puku ningu sipui.’ nimbu
lipu mundurundu. Na ye nomi kingi Depisini kalopa lirimu yemo; yu
nanga andakolepamo; ipulueli ou kolea tangombando kombukandipime
pali kumbulupe, telu mindi kamu tondolo pa tepa angilimo akumu na.”
nirimu. ¹⁷Minimu kinie [Sipisipi Walomonga] Ambo Limbe Ambomo kinie
eltene ningilindu: “Nu paa oi!” nilimbele. I unguma pilimbe yambomone
“Nu paa oi!” nipili. No waka lemo yambomo opili. Yambo te ‘No nombo.’
konopu lemba yambomo kou mone naa lipe we simbe no, alieli konde
molopa mindi puli ulu pulumu pelemo nomo, omba nopili.

¹⁸I bokumunge pe wendo ombá mele nimbe molemo unguma pilingí
yambomando lepi lepi topolie nimbundu: “Yambo tene i bokuna sukundu
molemo ungumanga ungu te suku mundupe nimu liemo i bokumunge ulu
umbuni tondolo mare ‘wendo ombá’ nimbe molemo ulu umbunime Pulu
Yemone ‘aku yambomo kinie wendo opili.’ nimbé. ¹⁹Molo yambo tene i
bokumunge ulu pe wendo ombá nimbe molemomanga ungu te naa nimbe
kulu topa wendo limu liemo Pulu Yemone yu mundupe kelepa, ‘Yu alieli
konde molopa mindi puli ulu pulumu pelemo unju i bokumuni nimbe
silimomonga mongo mare naa nomba, kolea aili kake teli i bokumuni
nimbe silimo koleana naa opili.’ nimbé.” nikiru.

²⁰I uluma wendo ombá nimbe silimo yemone nimbendo: “Sike. Na
nondopo ombó tekero.” nilimo.

Paa aku sipe tepili! Aili Yesusi, paa oyo!

²¹Aili Jesusini Pulu Yemonga yamboma [pali] we kondo kolopa
molopili molangi. Aku sipe tepili!

[Aku pea.]